సమావేశము - VII
వాల్యూము - I
నెం. 2

వెల : రూ. 23-00
13 మార్చి, 2017
సోమవారము,
(శక సం. 1938,
ఫాల్గుణం -22)

తెలంగాణ శాసన పరిషత్తు కార్యకలాపాలు

అధికార నివేదిక

విషయ సూచిక

			పేజి నెం.
1.	2017-18 సంవత్సరానికి వార్షిక ఆదాయ-వ్యయ పట్టిక (బడ్జెట్) సమర్పణ	...	1

*****

తెలంగాణ శాసన పరిషత్తు

ప్రధాన అధికారులు

ఛైర్మన్	:	శ్రీ కె. స్వామిగౌడ్
డెప్యూటి ఛైర్మన్	:	శ్రీ నేతి విద్యాసాగర్
కార్యదర్శి	:	డా. ఎస్. రాజ సదారామ్
సంయుక్త కార్యదర్శి	:	డా.వి. నరసింహాచార్యులు
సహాయ కార్యదర్శులు	:	శ్రీ టి.బి. జయచందర్ శ్రీ ఎస్. దుర్గాప్రసాద్ శ్రీ సి.హెచ్. ఉపేందర్ రెడ్డి శ్రీమతి వి. ఎన్. ప్రసన్న కుమారి
చీఫ్ రిపోర్టర్	:	శ్రీమతి యస్. నాగమణి

*****

తెలంగాణ శాసన పరిషత్తు కార్యకలాపాలు

అధికార నివేదిక

(ఏడవ సమావేశపు - రెండవ రోజు)

సోమవారము, మార్చి 13, 2017

(సభ ఉ. గం. 12.00 లకు జాతీయ గీతాలాపనతో ప్రారంభమైనది
గౌరవ ఛైర్మన్ అధ్యక్ష స్థానంలో ఉన్నారు)

మిస్టర్ ఛైర్మన్: సమస్కారం అందరికీ హోలి పండుగ శుభాకాంక్షలు. మనందరి జీవితాలు వర్ణశోభితంగా, సంతోషభరితంగా సాగిపోవాలని కోరుకుంటూ, 2017-18 ఆర్థికసంవత్సరపు బడ్జెట్‌ను ప్రవేశపెట్టవలసిందిగా ఉప ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కడియం శ్రీహరిగారిని కోరుతున్నాను.

1. 2017-18 సంవత్సరానికి వార్షిక ఆదాయ-వ్యయ పట్టిక (బడ్జెట్) సమర్పణ

శ్రీ కడియం శ్రీహరి:- థాంక్యూ సార్. అధ్యక్షా, తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆర్థిక శాఖామాత్యులు, గౌరవనీయులు శ్రీ ఈటల రాజేందర్‌గారి తరఫున శాసన మండలిలో 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సర బడ్జెటును ప్రతిపాదించడానికి అవకాశం కల్పించిన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖర్ రావు గారికి ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ, 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరానికి బడ్జెటు ప్రతిపాదనలు మీ ముందు ఉంచుతున్నాను.

(తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆర్థిక శాఖామాత్యులు శ్రీ ఈటల రాజేందర్ తరఫున ఉప ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కడియం శ్రీహరి 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరానికి సంబంధించిన బడ్జెటును సభలో ప్రవేశపెట్టారు)

మిస్టర్ ఛైర్మన్: ఉప ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కడియం శ్రీహరి గారికి కృతజ్ఞతలు. 15 మార్చి, 2017, ఉదయం పది గంటలకు తిరిగి సమావేశమయ్యేందుకు సభను వాయిదా వేయడమైనది.

(The House, then adjourned at 1.10 p.m. to meet again at 10.00 a.m. on wednesday, 15th March, 2017)

* * *

SPEECH OF SRI EATALA RAJENDER, HONOURABLE FINANCE MINISTER WHILE PRESENTING THE BUDGET FOR THE YEAR 2017-18 TO THE STATE LEGISLATURE ON MARCH, 13, 2017

Hon'ble Speaker Sir,

I rise to present the Telangana State Budget for 2017-18. I consider it as a great privilege that the honour of presenting the fourth consecutive Budget of the new State of Telangana has be fallen me. I am grateful to the Hon'ble Chief Minister, Sri Kalvakuntla Chandrasekhar Rao garu for reposing confidence and trust in me and entrusting me with this great responsibility. It will be may earnest duty to live up to the trust reposed in me. This Budget reflects the Hon'ble Chief Minister's concern for the welfare of the poor and the ecnomic development of the State, as was the case with the previous three Budgets.

2. The Telangana people gave this Government the mammoth task of fixing an economy totally neglected on all fronts in the combined State, fulfilling their long suppressed aspirations and regaining the past glory. After 58 dark years, people of Telangana believed that they would see bright future in their own State. It has been our constant endeavour to live up to the confidence reposed in this Government. When the State was formed in June, 2014, there were a number of uncertainties and it was a mammoth task taking stock of the resource position and putting the administrative machinery on track, pending the division of staff between the two successor States. We have now a complete grasp of the working of the State economy, its resource potential and what needs to be done to provide a

permanent solution to the distress being faced by the poor and the avenues that are needed for a decent and dignified livelihood. I am glad to share with the Hon'ble Members that our revenue growth has been impressive thanks to the proactive policies put in place by the Government under the leadership of Hon'ble Chief Minister to rejuvenate the economy and the economy firing on all cylinders. In the first eight months of the current fiscal, own tax revenue of the State recorded an impressive growth of 19.61 percent, which is higher than that recorded in most of the major States in the country. What is noteworthy is that this impressive growth could beachieved dispite the adverse impact of demonetisation on the collections from stamps and registration. This is testimony to the resilience of the State economy, nurtured over a short period of less than three years.

3. The Hon'ble Chief Minister has been constantly guiding us to make administrative machinery people-centric and so focus on the problems of people. Accordingly, our concern to ensure that the benefits of development reach the poor and the downtrodden is evident in all our actions.

4. since the formation of the State, out Government's endeavour has been to put in place a very transparent and people-centric government based on empathy and compassion for the poor. In Telangana, people are the masters of the Government and our commitment is to make the government work for the people.

Changes in the Presentation of Budget 2017-18:

5. In the manner of its presentation, the Budget for 2017-18 is different from the previous ones, following the Union Governmet's decision to do away with the classification of expenditure into plan and non-plan and stick only to the Constitutional mandate of classifying expenditure into revenue and capital. A uniform system of accounting as prescribed by the Comptroller and Auditor General is being followed by the Union and the States. For the sake of uniformity across the nation, our Government has also adopted the new system. With the adoption of new system of budgetary classification, the Central Government has replaced the extant Five-Year Plans and Annual Plans by 15 year vision, 7 year strategy and three-year action plans. These developments have not resulted in the State Government giving up planning. In fact, these developments will strengthen the Government's initiative of 'Know Your District and Plan Your district' and will result in realizing the obejctive of decentralized planning, which remained on paper all these years despite the 73rd and 74th amendments to the Constitution. The chages in the Budget formulation have been approved by the Estimates Committee Chaired by Sri S. Ramalinga Reddy garu after a detailed examination.

6. Telangana is in the process of a major transition from a shackled economy to that of a economy which is being nurtured back to fulfilling long pending aspirations of people. Envisioning Telangana's future will recognize the fact that the prarameters which determine development have changed and will continue to change. As Edmund Burke, a great stateman had obsered long back, "we must all obey the great law of change. It is the most powerful law of nature". The only thing that will remain constant in Telangana is the march toward progress. The initiatives taken by the Government, be it the Mission Kakatiya, Mission Bhagiratha, TS-iPASS or the ambitious target of bringing 1 crore acres of land under irrigation in a time bound manner, will expand the frontiers of growth much beyond out present expectation and will put Telangana among the fastest growing States in the country in the next few years.

7. With the removal of classificaton of expenditure into plan and non-plan, consequent changes are inevitable in the present system of SC Sub-Plan and Tribal Sub-plan. The Government has constituted Committees under the chairmanship of Hon'ble Deputy Chief Minister Sri Kadiam Srihari garu and Hon'ble Minister for Tribal Welfare. Hon'ble Members of Legislative Assembly and the Council belonging to SC and ST communities are the members of these committees. The mandate given to these committees is to recommend measures needed to ensure proper Provisions for the welfare of SCs and STs and their utilization. Hon'ble Chief Minister held a meeting with the Hon'ble Members of Parliament, Members of Legislative Assembly and the Legislative Council belonging to the SC and ST communities. Based on the recommendations of the Committees on SCs and STs, allocations are proposed for the welfare of SCs and STs in proportion to their population. It has been decided to constitute Special Development funds for SC and ST welfare. In an unprecedented manner, it has

been decided to carry forward unspent provisions under SC and ST Special Development Funds to the immediately following next year.

8. These decisions are in sharp contrast to the lack of focus and periodic review of expenditure budgeted under SCSP and TSP and the resultant huge shortfalls in expenditure in the past. A Bill is proposed to be introduced in the State Legislature to give statutory status to these decisions. It is also proposed to periodically review scheme-wise utilizations of provisions for the welfare of SCs and STs and to place a quarterly report in the Legislative Assembly and the Legislative Council. This shows that our Government's commitment does not end at merely making budgetary provisions for the SC and ST development in proportion to their population but extends much beyond to ensuring the utilization of these provisions. The provisions proposed under Special Development Fund for SCs and Special Development Fund for STs are Rs. 14,375.12 crores and Rs. 8,165.88 crores, respectively.

9. The other major development having abearing on the Budget for 2017-18 is the demonetization of the high value currency notes on November 8, 2016. This has adversely affected the revenue collections under stamps and registration and to a lesser extent the revenue from VAT in the current year. However, our Government is optimistic that with suitable follow on measures like reduction in cash transactions, the tax compliance will improve and there may be some improvement in the tax devolution from the Centre. There are some uncertainties with regard to the revenue implications of the proposed introduction of Goods and Services Tax (GST) from July, 2017.

10. The Budget being presented today bears of the imprint of our beloved Chief Minister and reflects his concern for the welfare of the poor, creation of income generating avenues and employment for them and to realized the Vision of 'Bangaru Telangana' within the shortest possible time.

State Economy

11. It is customary to apprise the Hon'ble Members of the current macro economic situation in the State. It is a matter of great satisfaction that there has been a district upward shift in the growth trajectory of the State year since its formation in June, 2014. Growth of Gross State Domestic Product (GSDP) at constant (2011-12) prices improved from 5.6% In 2013-14 to 8.7% in 2014-15 and further to 9.5% in the year 2015-16. As per the latest estimates, GSDP growth at constant prices in 2016-17 is likely to be in double digits at 10.1% as compared with the expected national GDP growth of 7.1%

12. It is a matter of immense satisfaction that the State could achieve a double-digit growth despite the adverse impact of demonetisation of high denomination currency notes on economic activities. What is also noteworthy and significant is that higher growth has been achieved in the years 2014-15 and 2015-16 despite deficient monsoon and resultant negative growth of 9.5% and 6.3% respectively in the agriculture and allied sectors. From lower than All-India growth rates in 2012-13 and 2013-14, in the all the three years since the formation of the State, the growth of GSSP is significantly higher than the national average.

13. There has been a significant improvement in the growth of the industrial sector in constant prices from 0.6 percent in 2013-14 to 7.5% in 2016-17, because of the improvement in power availability and proactive policies of the government. Though there was a slight delay in the onset the monsoon, rainfall in the State was copious and above normal resulting in the growth of the agriculture and allied sectors at constant prices picking up to 12.1% in the current year. Let us all pray for a very good rainfall and a bumper crop in 2017-18.

14. Overall, the GSDP at current prices in 2016-17 is expected to be Rs. 6,54,294 crore as compared with Rs. 5,75,631 crore in the preceding year, recording a growth of 13.7%. The State's per capita income at current prices is estimated to increase from Rs. 1,40,683 in 2015-16 to Rs. 1,58,360 in the current year. The State's per capita income in 2016-17 is significantly higher than the national average of Rs. 1,03,818. I am happy to share with the Hon'ble Members that the annual growth in the State's per capita income which was lower than the national average has picked up momentum since the formation of the State and is now growing faster than the national average. While the growth in all-Inida annual per capita income declined from 11.5% in 2013-14 to 10.2% in 2016-17, that of Telangana improved from 11.2% to 12.6% in the same period.

15. These are had facts about the significant revival of the State's economy since its formation

and ample proof of total neglect of Telangana in the combined State. With full control over water for irrigation, resources and employment. Neellu, Nidhulu and Niyamakalu, the State is poised to realize its full potential and even expand the growth frontiers, much beyond its present potencial. In less than three years, we have moved decisively from the neglect of people' concerns to designing and implementing people centric policies, from despondency to hope on the face of people, from below potential growth to expending growth frontiers and from drought prone agriculture to drought proofing agriculture.

Major Administrative Reform:

16. Speaker Sir, keeping in view the conviction of Dr. Babsaheb Ambedkar that only smaller administrative units will ensure social justice, our Government has taken a major step. Towards decentralized administration, butter governce and convenience to common man, the Government has undertaken major administrative reforms. Reorganisation of districts has been done on the basis of geographic closeness, cultural integration, and better utilization of local resources. Along with the formation of new districts, 25 new revenue divisions, 125 new mandals, five new police commissionerates, 23 new police sub divisions, 28 circle offices and 94 new police stations have been sanctioned. The ten districts of Telangana have been reorganized into 31.This reorganization has taken the administration to the door steps of people. Our Government is planning for integrated office complexes in each district.

Budget 2017-18:

17. Speaker Sir, let me now present the main highlights and the allocations proposed for 2017-18.

Committede Expenditure:

18. Expenditure under revenue heads is mainly committed in nature consisting of payment of salaries and pensions to government employees, office expenses, maintenance expenditure, interest payments, other commitments and expenditure liability on new recruitments to government service. a provision of Rs. 50,954.61 crore is proposed in 2017-18 towards the committed expenditure under revenue heads. In addition, an amount of Rs. 4,659.48 crore for loan repayments and an amount of Rs. 5,544.85 crore towards loans and advances and Rs. 448.26 crore has been proposed under the capital heads. Thus, the total amount proposed in 2017-18 towards committed expenditure is Rs. 61,607.20 crore. The amount of resources left after meeting the committed expenditure constitutes 'Pragati Paddu'.

Farming and allied activities:

19. Our Government has been according utmost priority to the agriculture and allied sectors. Though nearly 50 percent of the State's population depends on the agriculture sector, its contribution to GSDP at current prices has been in the range of 14.7 percent to 18.3 percent in recent years. The low contribution of agriculture of GSDP relative to the population dependent on the sector is indicative of low levels of income of the farming community. As the Hon'ble members are aware, our Government has taken a number of initiatives to provide immediate relief as well as to provide a lasting solution to end the plight of the farmers once and for all and to make agriculture in Telangana totally drought proof. Three installments of farm loan waiver have already been deposited into the bank accounts of farmers and the last installment will be released in 20170-18, for which a provision of Rs. 4,000 crore has been proposed.

20. The issue of Soil Health Cards has gathered momentum and it will be intensified next year. The Government will also ensure that the coverage of farmers under the Fasal Bhima Yojana will be higher next year. Our Government will continue its efforts to make Telangana the Seed Bowl of the country and establishing crop colonies for major crops. The target for credit disbursal by banks to the farm sector has been fixed at Rs. 46,946.98 crore in 2017-18. The Provision for agriculture and cooperation, excluding the allied sectors is proposed at Rs. 5,942.97 crore in 2017-18.

Horticulture:

21. As proposed in my Budget speech 2016-17, Horticulture Development Corporation has been set up in the State of promote cultivation of horticulture crops, procurement, storage, processing and marketing of horticulture products. The implementation of schemes for promoting poly house cultivation and micro irrigation by providing subsidies will be strengthened. The expenditure on micro irrigation is proposed to be met through extra-budgetaru resources.

Marketing:

22. To improve storage capacity of agriculture produce in he State, the State Government has

taken up construction of 330 godowns with a storage capacity of 17.07 lakh metric tonnes at an estimated cost of Rs. 1,024.50 crore. Out of the 330 godown, 321 have been grounded and 202 godowns with a capacity of 9.80 lakh metric tonnes have been completed so far.

Irrigation:

23. As indicated earlier, the goal of our Government is to create irrigation potential of onecrore acres, i.e., about one lakh acres in each Assembly Constituency, by utilizing the waters of the Godavari and the Krishna rivers. For creating such a potential, the Government has taken up 23 major and 13 medium irrigation projects. Out of these, 7 projects have been completed and 14 projects are partially commissioned so far.

24. Hon'ble CM has recently launched the Bhakta Ramadasu Lift Irrigation Scheme. This project was completed in a record time bringing succor to the farmers in a drought prone area. With faster completion of Palamuru pending projects, we have been able to provide irrigation to 4.5 lakh acres ayacut. With the same inspiration, the Government is fully prepared to complete the other irrigation projects. The renovation of tanks under Mission Kakatiya is progressing well. Two phases of the Mission have already been completed. The works on the 3rd phase of the Mission will be commenced soon. Recognizing the importance of the irrigation sector, we propose to allocate Rs. 25,000 crore in 2017-18 also.

25. A committee headed by me has visited Sabarmati River Front Project in Ahmedabad under the directions of Hon'ble Chief Minister. On the same model, it is proposed to take up Manair River Front Project at an estimated cost of Rs. 506 crore. A provision of Rs. 193 crore has been proposed for the project in the Budget 2017-18.

Strengthening the Rural Economy :

26. The rural economy of the Telangana has certain unique features. The resources available in the villages have provided livelihood opportunities to people belonging to various social groups. Along with agriculture, people also depend on a number of allied activities. As long as the rural economy remained a centre of activity, people of Telangana were self-sufficient. In the combined State, the rural economy of Telangana has been totally shattered. Life in Telangana villages has become uncertain with the neglect of agriculture and traditional occupations. The skilled people of Telangana had no option but leave the villages in search employment in cities and other countries. Today, the budget that is being introduced is a budget for the welfare of the people, not a ballot box budeget. We firmly believe that development of rural economy holds the key for improving the growth of overall economy. Accordingly, we have formulated a number of schemes for encouraging traditional occupations of the village society.

27. There are immense human resources in Telangana. People having greatskills in traditional occupations and deriving their livelihood from them is a boon to Telangana economy. If provided with suitable work based on their skills and with suitable encouragement and patronage to their traditional products, the traditional artisans will make a lasting contribution to Telangana economy. Driven by illusion, the past Governments have failed to utillize their skills. Their policies broke the hands of artisans. The Telangana rural economy has been totally destroyed. It was a common sight to see plants growing on broken walls of houses and the lands turning barren. Our Government has initiated the first step to eliminate distress in the rural economy and to make it vibrant and prosperous.

Promotion of sheep rearing:

28. The Government has identified traditional occupations which can not only withstand the test of time but are also profitable. The Government has started focusing attention on the development of animal husbandry and fisheries. The Government has now decided to introduce a major scheme for the development of sheep rearing in the State to improve the incomes of the Yadava community, which is traditionally dependent on sheep rearing. it is proposed to procure and distribute 84 lakh sheep to 4 lakh Yadava families in the State over the next two years. Under the scheme for the development of Sheep Rearing, it is proposed to distribute 20 female and one male sheep to each eligible family enrolled under a Sheep Development Cooperative Society at 75 percent subsidy. The sheep will be bought from the neighboring States of Karnataka, Maharashtra and Andhra Pradesh. Once operational, this scheme will uplift the economic status of 4 lakh Yadava families. As most of these families possess small extent of land, fodder production will not be a problem. Once fully implemented, the State is expected to become not only self sufficient in meat production but will also become a major exporter of sheep meat. It is proposed to grow stylo-grass in the forest lands to

provide sufficient fodder to the sheep. It is planned to provide veterinary facilities and medicines at places where sheep are reared. This scheme will improve the status of Yadava community and also contribute to the growth of the State economy.

Fisheries:

29. The Gangaputra, Bestha, Goondla, Bantu, Mudiraj / Tenugu and Boya communities are dependent on fisheries. The scopefor the development of fisheries in the State has expanded significantly with the restoration of tanks and the focus on the completion of major and medium irrigation projects in a time bound manner. We have a share in the waters of Nagarjuna Sagar, Srisailam, Pulichintala and Jurala projects. Besides, there are a number of projects on the rivers Godavari and Krishna. We have restored thousands of tanks under Mission Kakatiya. In addition to Kaleswaram, Palamuru projects, we are taking up number of medium irrigation projects. As a result of these projects, there will be a significant improvement in the water spread area and consequently the scope for fisheries development will expand. The Government will initiate measures for growing of fish by fishermen in these reservoirs. Fish seedlings will be supplied by the Government For this purpose, fish rearing centres will be developed across the State. Along with fish rearing, other associated expenses will also borne by the Government. We are building retail markets for fish on a large scale. By these measures, fisheries will attain the status of industry and will transform the lives of lakhs of fishermen for the better.

30. I am glad to inform the house that our Government will extend special assistance to Nayi Brahmins and Washermen, who are rendering valuable services to the society. For establishing modern, clearner and hygienic hair cutting saloons, the Government will provide financial assistance. This will result in better services in the villages. Necessary steps are being taken to provide facilities to washermen. With a view to modernizing their occupations, it has been decided to provide washing machines, driers and iron-boxes. In a similar manner, Dhobi Ghats are proposed to be constructed at tanks. For the welfare of Washermen and Nayi Brahmins, an amount of Rs. 500 crore has been proposed.

31. The Government has decided to extend financial assistance and to provide modern tools to people belonging to Vishwakarma Community consisting of Avusula, Kammari, Kanchari, Vadrangi, artisans; tailors, Gouds dependent on toddy-tapping and to those dependent on other traditional occupations. Specific proposals are being drawn up for this purpose.

Welfare of Handloom Weavers:

32. The plight of the handloom weavers in the State is well known but nothing has been done to alleviate their hardship in the combined State. With the result, suicides of handloom weavers continued unabated.

33. Moved by their plight, the Hon'ble Chief Minister has conceived a three pronged strategy to improve their economic status on a permanent basis. The strategy consists of Government buying of handloom textile, provision of subsidy on yarn and dyes and developing marketing facilities.

34. We are taking necessary steps to modernize the power looms and to improve their productivity. The Government has succeeded in convincing the power loom owners to pay their workers at least Rs. 15,000 per month. The Government has decided to procure cloth only from handloom societies. It is also proposed to extend financial support to handloom weavers to take up alternative livelihood avenues.

35. It has been proposed to develop a textile park at Warangal and an apparel park at Sircilla. An amount of Rs. 1,200 crore has been proposed towards assistance to weavers in the 2017-18 Budget. This is a significant jump as compared with the previous allocations.

36. The Government is marching forward with a comprehensive plan for the total transformation of the rural economy in the State by promoting agricultural development through irrigation projects and renovation of tanks; development of fisheries to bring light in the lives of fishermen; promotion of sheep rearing to bring happiness on faces of Yadavas and creating adequate livelihood opportunities for those dependent on traditional occupations.

37. Several other backward commnities in the society are suffering acute hardships. There is no proper work for these Most Backward Classes (MBCs). There is no land to cultivate there is no social security. There is no representation in administration. No government has bothered about their plight so far. Apart from insecurity, people belonging to these classes are not even treated as human beings. Despite bringing their plight to

the notice of previous governments, their pleading were cries in widnerness. In the hope that their lives will change in future, there is no god whom they have not prayed. For the most backward classes living with no hope, our beloved Chief Minister has committed himself to stand by them. After several years of drakness, now there is a ray of light. Understanding their plight, the Government has constituted a separate corporation for the welfare of MBCs. I am happy to inform the house that an amount of Rs. 1,000 crore has been proposed for this corporation. This will stand as a milestone in our jouney towards the development of MBCs.

38. The total amount proposed in the Budget for the welfare of BCs is Rs. 5,070.36 crores. If the benefits accruing to the BCs under rice subsidy, power subsidy, farm loan waiver and expenditure incurred on the provision of health facilities and education facilities, the total provision for the welfare of BCs will be substantial.

Kalyana Lakshmi:

39. The Scheme of Kalyana Lakshmi, which is the brain child of our beloved Chief Minister, has brought happiness and satisfaction to a number of poor families. There is wide spread appreciation for the scheme by people, which is being implemented in a transparent manner under the supervision of Hon'ble Member of State Legislature and other public representatives. People are blessing the Government wholeheartedly. Under the Scheme which has brought untold happiness, an assistance of Rs. 51,000 is being extended at the time of marriage of girls belonging to poor families. Poor people while sharing their happiness with the Hon'ble Chief Minister have requested him to slightly increase the amount taking into account the rise in marriage expenses. Affection for girl children and respect for them is an integral part of Telangana culture. with a great pleasure, I inform the House that our Hon'ble Chief Minister, as a representative of Telangana Culture, has taken a decision to increase the amount of assistance under the Kalyana Lakshmi / shaadi Mubarak from Rs. 51,000 to Rs. 75,116.

Welfare of Women and Children:

40. As Hon'ble Members are aware, a number of measures have been taken by our Government towards the welfare of the women and children. With the noble objective of providing sufficient nutritious food to pregnant and lactating women and infants under Arogya Lakshmi, eggs, milk and nutritious food is being made available through Anganwadis. For easy digestion "Sanna Biyyam" is needed for pregnant and lactating women and infants. Recognizing this necessity, the Government has decided to supply "sanna Biyyam" to all Anganwadi centres henceforth.

41. There is a need to provide complete rest to pregnant women before delivery. But unfortunately poor women keep working even after 7-8 months of pregnancy for running the household. This is a pathetic situation. This is an insulting situation for the Society. Because of this situation, the lives of pregnent women and the baby in the womb are in danger. Our Hon'ble Chief Minister, an embodiment of humanity, has taken stock of the pathetic situation. He has taken a decision to compensate the loss of income during the pregnacy period. This is ample proof of our commitment to welfare of women. On the admission of pregnant women in a government hospital, the Government has decided to extend an assistance of Rs. 4000. At the time of discharge from the hospital, further assistance of Rs. 4000 will be provided. At the time of vaccination of the child another Rs. 4000 will be provided. Altogether, it is proposed to provide Rs. 12,000 to a woman undergoing institutional delivery in a government hospital. To those women who give birth to a baby girl, an additional amount of Rs. 1,000 will be provided.

42. Complications during the time of pregnancy will affect the health life-long. We hope that the Scheme will succeed in reducing the Infant Mortality Rate and encourate institutional deliveries. Another major decision for the welfare of women and children is to provide a kit named as 'KCR Kit' consisting of 16 essential things needed for a new born baby. this kit will be useful to new born child for 3 months. this kit will have soaps useful for mother and child, baby oil, baby bed, mosquito net, dresses, sarees, hand bag, towels, napkins, powder, diapers, shampoo and toys for the kid. The amount proposed under this scheme is Rs. 605 crore.

43. Anganwadi workers and helpers are working with salaries lower than that applicable to lower level employees. These functionaries are performing the major duty of extending services to poor women at field level. If decent salaries are paid to Anganwadi workers and helpers, they will render quality service to poor wormen. Their designation has been changed to Aganwadi

Teachers to bring more respectability to their duties. The Government has decided to increase the salaries of the Agnganwadi Teachers from Rs. 7,000 to 10,500 per month. this is the second increase in their salaries. The salaries of mini Aganwadi workers and helpers has been increased from Rs. 4,500 to Rs. 6,000 per month. This is also a second increase in their salaries. These increases in salareis will benefit 67,411 staff members working in Aganwadi centres in the State. The total amount proposed for the welfare of women and Child welfare is Rs. 1,731.50 crore in the 2017-18 Budget.

Welfare of Scheduled Castes:

44. In the context of the change in the presentation of the Budget, the State Government is determined to provide statutory backing for the allocation of resources for the welfare of SCs. The Government is implementing a number of programmes for the welfare of the SCs. The major schemes currently being implemented for the welfare of SCs are land purchase scheme, skill development of SC youth, Kalyana Lakshmi, scholarships, assistance for overseas studies and free power supply up to 50 units per month to SC households, among others. Before the formation of the State, from 1972 to 2014, the total land purchased and distributed was only 1,242 acres and the expenditure incurred Rs. 73.66 crore. In contrast, after the formation of Telangana State, the Goverrnment has distributed 9,664 acres to 3,671 Dalit families by spending Rs. 406 crore. For the fisrt tme, the Government introduced reservations for SCs and STs in the Agriculture Market Committees.

45. Improvement of educational facilities to SCs holds the key to their upliftment. On the occasion of the 125th birth anniversary of Dr. Ambedkar, Government sanctioned 130 Gurukulas to SCs.103 Gurukula schools have been started for SCs so far. For alleviating the hardships being faced by SC girl students in pursuing higher studies, 23 Gurukula college have been started in 2016-17. Seven more such colleges are planned next year. Our Government doubled the amount of overseas studies scholarship from Rs. 10 lakh to Rs. 20 lakh. At the time of the formation of our State, there was only one SC Study Circle. The Government had sanctioned nine Study Circles, one each in the 9 erstwhile districts of the State, excluding Hyderabad. It is proposed to start new Study circles from the next academic year. Sanna Biyyam is being supplied to all Social Welfare hostels.

46. As indicted earlier, following the direction of the Union Government, there was no alternative but to introduce changes in the presentation of the Budget. This has necessitated changes in the SC and ST Sub-Plans. In the place of ST and ST Sub-Plans the Government has decided to allocate resources under Special Development Funds in propertion to their population. The total amount proposed under the schemes for the welfare of SCs is Rs. 14,375.12 crore.

Welfare of Scheduled Tribes:

47. Welfare of the STs is one of the main priorities of the Government. After the formation of the State, 51 Gurukula schools have been started for ST students. At present there are four ST Study Circles in the State. New Study Circles are proposed to be started in a phased manner in the districts depending on the size of the ST population from 2017-18. by the next Panchayat elections, tribal Thandas are proposed to be converted into Gram Panchayats. On the receipt of the report of the Chellappa Commission of Inquiry, the feasibility of including Valmiki Boya' and 'Khaithi Lambada' communites in the ST category will be examined. The provision proposed for the welfare of STs is Rs. 8,165.88 crore in 2017-18.

Welfare of Backward Classes:

48. Backward classes constitute the majority of the population of the State. Development will have no meaning unless welfare of these classes is taken care of. A separate financial assistance scheme "Mahatma Jyothiba Phule BC Overseas Vidhya Nidhi' has been started in the current year to extend support to BC students pursuing studies abroad. Free coaching is being provided to BC students. The Government proposes to establish residential schools in each of the 119 Assembly Constituencies from the next academic year. it is expected that 76.160 students will get quality education in these schools starting from class - V to intermediate. An expenditure of Rs. 1.05 lakh to Rs. 1.25 lakh will be incurred on each student towards provision of proper infrastructure, nutritious food, text books, uniform and other facilities. No other State has established Gurukula Vidyalayas on such a large scale for students belonging to backward classes. The schemes relating to sheep rearing, fisheries, special schemes for MBCs, schemes for washermen, Nayi Bramhamins,

Handloom weavers, and power loom workers are also intended for the welfare of BCs. Though some of these schemes will be implemented by the Animal Husbandry Department, Industries and Commerce Department, etc., the funds for the schemes will be sanctioned by the BC Welfare Department. As indicated earlier, the amount proposed for the welfare of BCs is Rs. 5,070.36 crore.

Welfare of Minorities:

49. Telangana is known for its communal harmony and respect for all religions and languages. The Father of the Nation, Mahatma Gandhi described the life style of Telangana as GANGA JAMUNA TEHZEEB. Minorities constitute 14.2 percent of the State's population. Since its formation, the new State of Telangana has initiated several measures to improve the economic status of the minorities. Our Government has been providing post-matric scholarships to 1.08 lakh students belonging to minority communities on par with SC, ST and BC students. The Government has so far sanctioned 201 residential schools for minorities out of which 71 are functional and the remaining are proposed to be made functional from the next academic year (2017-18). The Government proposes to introduce TS-PRIME for encouraging minority business entrepreneurs. For the first time, our Government introduced payment of Rs. 1,000 per month honorarium to about 10,000 Imams and Mouzans. It has been decided to enhance this honorarium to Rs. 1,500 per month from the next Financial year. It goes to the credit of the State Government that Ramzan and Christmas are being celebrated as State festivals with Government hosting dinners and distributing clothes to the poor on these festive days/ The amount proposed for the welfare of the minorities is Rs. 1,249.66 crores in 2017-18.

Two-Bed Room Housing:

50. With the noble intention of providing a decent living space and privacy to the poor, our Government has sanctioned 2.60 lakh two-bed room housing units. Out of these, 1,426 houses have been completed as of 28th Febrauary, 2017, and 16,068 houses have been taken up for construction. Tender process in under progress. As indicated by the Hon'ble CM in the last session of the Assembly, the response from the contractors has not been encouraging as most of them are busy with Mission Kakatiya, Mission Bhagiratha and other irrigation schemes taken up by the government. To encourage construction of two-bed room houses, the Government is now supplying sand free of cost. Apart from this the Government entered into a MoU with 31 companies for the supply of cement at Rs. 230 per bag as compared with the market price of Rs. 320 per bag. The selection of suitable sites by the District Collectors has almost been completed. With these proactive measures of the Government, the pace of tendering and construction has picked up significantly in the last three months and will gain further momentum from 2017-18. The cost of construction will be met through exta-budgetary resources.

Aasara Pensions:

51. Asara pensions have provided dignity to the old, widowed and the Divyanganas. From April 2017, the Government decided to entend the benefit of Aasara pensions to eligible single women in the State. This will address the problem of sence of humiliation and helplessness being suffered by single women. The total provision proposed under Aasara pensions is Rs. 5,330.59 crore.

Welfare of Brahmins:

52. Though Brahmins may be belonging to upper caste, a large number of them earn low incomes. The Government has already sanctioned Rs. 100 crore and land for the construction of Brahmin Sadan at Hyderabad. Considering the plight of the poorer sections of the Community, the Government has recently constituted a Brahmin Samskema Parishad to take up welfare schemes. An amount of Rs. 100 crore has been proposed in 2017-18 Budget.

Fee Reimbursement:

53. At the time of formation of the State, the amount of money payable towards fee reimbursement to educational institutions was Rs. 1.880.97 crore. These arrears have created problems for the State in meeting the obligations towards fee reimbursement. Despite this constraint, an amount of Rs. 5,662.07 crore has been paid towards fee reimbursement since the formation of the State. The amount proposed towards fee reimbursement is Rs. 1,939.93 crore in the 2017-18 Budget.

Welfare of employees:

54. After the formation of the State, as expected by the employees, Their geniune needs are being met one after the other. In the first year of the formation of the State, in an unprecedented manner the Government extended the benefit of 43% fitment. In celebratioin of the formation of the State, the Special

Telangana Increment has been sanctioned. To provide health security to the family members of the employees, Health Cards have been provided. Payments to outsourcing and contract employees have been increased significantly. The increase is much higher than the statutory minimum wages. The payment to outsourced employees has been increased from Rs. 6,700 to Rs. 12,000 per month. The payment to those outsourced employees who were getting Rs. 8,400 per month has been increased to Rs. 15,000 per month and payment to those getting Rs. 10,900 per month has been increased to Rs. 17,000 per month. Monthly payment to contract teachers working in Residential Schools has also been increased. The payment currently being made to SGTs is Rs. 10,900 per month and School Assistants is Rs. 14,800 per month. By increasing the salaries of VRAs working on hereditary basis by 64.61% the Government has demonstrated its humanitarian approach to the lower-level employees. In addition, Telangana increment of Rs. 200 is applicable to them. The monthly remuneration of Village Organisation Assistant (VOAs) ranging from Rs. 500 to 1,500 has been increased to Rs. 5,000. Soon after the formation of our Government, we have increased the salaries of Anganwadi teachers and helpers. Recently their salaries have been further increased. At the time of the formation of the State, the salary of an Anganwadi teacher was Rs. 4,200 and today its stands at Rs. 10,500 per month. Similarly, the salaries of helpers has been increased from Rs. 2,200 to Rs. 6,000 per month. The Government has also increased the salaries of IKP employees and staff. In addition to the increase of salaries of those working SERP, the salaries of the staff working in the employment guarantee scheme has also been increased. The salary of the SERP Cluster Coordinatory has been almost doubled from Rs. 6,150 to Rs. 12,000 per month. The salary of field assistant working in employment guarantee scheme has been increased from Rs. 6,290 to Rs. 10,000 per month. At the time of the formation of Telangana, the payment to Home Guards was only Rs. 6,000 per month. In two phases, our Government has increased their salaries to Rs. 12,000 per month. The salaries of GHMC sanitation workers has been increased from Rs. 8,500 to Rs. 12,500. The salaries of drivers has been increased from Rs. 10,200 to Rs. 15,000 per month.

Welfare of Journalists:

55. In a first of its kind initiative, The Government of Telangana has taken up a number of steps for the welfare for journalists. For the health security of family members, Health Cards have been provided and the cost of health care is borne by the Government. Apart from the assistance of Rs. 1 lakh to the family of each journalist who has passed away, an additional assistance is provided in from of a monthly family pension of Rs. 3,000. Those families having children pursuing education below 10th class are being provided Rs. 1000 per month. Thus, there is an other state in the conuntry which is providing such assistance to the families of deceased journalists. The amount proposed for the welfare of journalists is Rs. 30.00 crore is 2017-18.

Sainik Welfare:

56. The Government has taken up a number of schemes for the welfare of Defence personnel, Ex-Defence personnel and the families of deceased Defence personnel, which no other State Government has taken up so far. The Government has decided to implement double pension scheme for defence personnel who have taken up jobs after their retirement. The Telangana Government has increased the reward to gallantry award winners to an extent that, no other State Government has done. With a view to taking up more welfare measures, it is proposed to establish a Sainik Welfare Fund.

Health:

57. The Government has comprehensively revamped the status of health care in the State and has put in place a strategy to improve existing facilities and to expand public health care, which has been neglected in the past. Our goal is to restore the confidence of the poor in public health facilities by improving all Government hospitals starting from PHCs to Multi Speciality Hospitals, separate provisions are proposed. The allocations are being made based on the beds of the hospitals. Provisions for purchase of medicines has been doubled. The dilapidated hospital beds, torn bed sheets, Saline stands and other equipment are being replaced. It is proposed to establish 3 more Multi Super Speciality hospitals in Hyderabad. The proposal for the construction of a Multi Super speciality Hospital at Karimnagar is being considered by the Government. To strengthen 108 services across the State, 145 new vehicles have been purchased. Considering the difficulties being faced by the family members of deceased patients. our Government has stated ‘Free Hearse Service’ which is helping the families in distress. It is proposed to add 50 more vehicles to this service.

Special efforts are being made to extend medical facilities in tribal and remote areas. With the efforts of the Hon'ble Chief Minister and the pressure exerted by the Hon'ble Member of Parliament, the Central Government is taking measures to sanction AIIMS to Telangana. The Government is revamping the entire health sector with the sole intension of providing better medical care. The amount proposed for the medical and health sector is Rs. 5,976,.17 crore.

Education:

58. Education is like a third eye to an individual. Imparting education is the only means to provide knowledge for the new generation and sensitise them to the human values. Education empowers people. Considering the importance of education, our Government has started revamping and strengthening the education system in the State. As already indicated, residential schools are being established on a large scale. Every effort is being made to improve the education facility. For the construction of Centenary Block and for organizing centenary celebrations, an amount of Rs. 200 crore has been proposed to Osmania University. In addition, for improvement of infrastructure facilities in other universities, an amount of Rs. 200 crore has been proposed. The allocation proposed for the education sector is Rs. 12,705.72 crore. Apart from this allocation, expenditure on education is also being incurred by other departments.

Panchayat Raj:

59. Our focus has been to strengthen the local bodies. The tax collections by Panchayats has improved considerably and they are now in a position to officer better services in the rural areas. As the Hon'ble Members will recall, the Government has raised the honorarium to Sarpanches, MPTCs, MPPS, ZPTC members and ZP chairpersons considering their important role in dveloping the rural areas. The major programmes under implementation by the PR Department are conversion of WBM roads to BT standards, renewal of existing BT roads and maintenance of rural roads. The total provision proposed for the PR & RD Department is Rs. 14,723.42 crore.

Urban Development:

60. the urban population of the State is growing day-by-day. Nearly 40 percent of the total population of the State is urban and Hyderabad city alone accounts for over 20 percent of State's urban population. Providing civic amenities to the growing urban population is a challenging task. The Government is making sincere effort to meet this challenge. Importance is being accorded to meet the immediate needs of urban areas. For this purpose, special provision are being made for the development of infrastructure in Hyderabad and other Municipalities. An amount of Rs. 1,000.00 crore has been proposed towards assistance to GHMC and Rs. 300.00 crore to Warangal Municipal Corporation. The assistance proposed for other Municipal Corporations is Rs. 400.00 crore. An amount of Rs. 350 crore has been proposed for the development of Musi River Front. The total allocation proposed to the Municipal Administration and Urban Development is Rs. 5,599 crore.

61. In addition, extra-budgetary resources will be raised for the development of urban infrastructure. The present infrastructure facilities are not adequate to meet the growing population of the capital city of Hyderabad. In the monsoon season, there is flooding and water logging in many areas of the city. The road network is also not found to be adequate. To address these problems, it is proposed that the Urban Infrastructure Development corporation will take up works relating to improvement of storm water drains in the city and road development in and around the city.

Mission Bhagiratha:

62. As the Hon'ble Members are aware, the Government has taken up the flagship programme of 'Mission Bhagiratha' to provide piped drinking water to every household in the State. The works under the Mission are progressing well and have gained full speed. The Mission is being implemented with a goal to ensure reach of water from the rivers Krishna and Godavari to all villages by 2017. Thereafter, each household will be provided with piped drinking water. At present drinking water is made available to 52,18,225 families in 24,248 village habitations. Through this Mission, water will be made available to 12.52 lakh families in 65 Municipalities and families within the radius of Outer Ring Road. In the rural areas, 100 liters of water will be supplied per person per day. The water proposed to be supplied per person per day in Municipalities and Municipal Corporations is 135 liters and 150 liters, respectively. In order to reduce the burden on the State Budget, extra-budgetary resources are being mobilized to fund the Mission. Under the Budget an amount of Rs. 3,000 crore is proposed for this Mission.

Roads and Buildings:

63. In the past, there was no policy for the development of roadways. Since 13 years before formation of the State, there was virtual stagnation in construction of new roads and maintenance of existing roads People suffered a lot becasue of bad roads. Soon after the formation of our Government, we have formulated an integrated road development policy taking into account geographic conditions. We are implementing a plan to connect each village to the Mandal headquarters with a pucca road, connecting each Mandal to the district headquarters with a double lane road and connecting each district headquarters to the State capital with a four-lane road. The Panchayat Raj Department has repaired 14,689 kms of BT roads incurring an expenditure of Rs. 2,247.28 crore. Widening and development of 8,987 kms road works are under progress involving an expenditure of Rs. 4,564 crore. 460 bridges are being constructed with an estimated expenditure of Rs. 891 crore.

64. The R & B Department completed repair of 5150 kms of BT roads at a cost of Rs. 1550 crore. 2,850 kms of road have been widened at an estimated cost of Rs. 4,100 crore. 512 bridges are under construction at an estimated cost of Rs. 2,782 crore.

65. The Telangana Government has achieved significant success in getting assistance for the development of new National Highways. In the past seven decades, the total length of National Highways in Telangana was only 2,527 kms. Within two and a half years of the formation of the State, 2,776 kms of National Highways have been added. Thus, the progress achieved under National Highways in the last two and a half years is higher than that achieved in the last seven decades. With this, the length of National Highways in the State has increased to 5,303 kms. The average length of the National Highways in Telangana currently stands at 4.62 kms per 100 sq. kms area as compared with the national average of 3.81 kms. The toal provision proposed for the road sector is Rs. 5,033.64 crore.

Energy Sector:

66. Telangana, born after nearly 58 dark years of rule by the combined state, is now marching towards light. this is evident from the significant achievement in improving the power situation in the State. No other government in the past has supplied uninterrupted power to people as our Government. In the combined state power supply without cuts was a distant dream. Today it is a reality.

67. Within the six months of the formation of the State, we have totally changed the power situation. We have unveiled a wonder. In the past, when there is power supply that was news. Today when there is no power supply, it is news. Current cuts have become history now. Today with uninterrupted power supply, Telangana is shining with brightness. We are proud to announce that the agriculture sector is being supplied quality power for 9 hours during the daytime. The electricity utilities are geared to supply power even if the demand goes up from 9500 to 10,000 MW in the summer season. Towards improved power supply, our Government has taken a major step forward. With the improvement in the power situation in the villages, towns and cities, despondency has given way to hope.

68. A long term plan has been drawn for the development of power sector in the State. At the time of the formation,the installed capacity for power generation was only 6,574 MW. In the last two and half years, we have added an additional capacity of 4,190 MW. By the end of current year another 4,130 MW of additional power will be available. In the coming three years, the total available power will be 16,306 MW. An additional power of 800 MW from KTPS, Palwancha, 100 MW from Chhattisgarh, 1080 MW from Badradi power plant, 400 MW from NTPC, 800 MW from Singareni, 4000 MW from Yadadri Power Station, 809 MW from CGS, 3727 MW from solar power plants and 90 MW from hydel power will be available. The line from Warda to Dichpalli has been completed. With this, there is a possibility of getting 200 MW of power from the Northern Grid. This line enables Telangana Government to procure power from any part of the country. with the initiatives taken by the Government, Telangana will soon become a power surplus State from a power deficit State. In order to help the DISCOMS, the State Government has taken over 75 percent of their outstanding debt amounting to Rs. 8,923 out of the total outstanding debt of Rs. 11,897 crore under UDAY scheme. With this, the DISCOMS will get an interest relief of Rs. 890 crore per annum. For the power sector an amount of Rs. 4203.21 crore has been proposed.

Haritha Haram:

69. The flagship programme of “Telangana Ku Haritha Haram” launched in 2015-16 aims at increasing the green cover from 24% to 33% in the

State. The scheme envisages enrichment of the biodiversity of the State through a massive plantation of 230 crore trees in four years starting from 2015-16. So far 47.535 crore of seedling have been planted. in the year 2017-18., it is proposed to plant about 40 crore of seedlings both inside and outside of the forest areas. Accordingly action has been initiated to keep sufficient planting stock. The amount proposed under "Haritha Haram" is Rs. 50.00 crore in 2017-18.

Industrial Development:

70. Within two and a half years of its birth, Telangana has achieved number 1 rank in Ease of Doing Business. The new Industrial Policy, TS-iPASS fromulated by the State Government with the objective of providing a single window without grills has paved the way for the faster industrial development of the State. We are giving industrial permission within 15 days. There is a facility of getting the required permission based on the self declaration. The Government has put an end to the license raj. One of the well-known multinational company manufacturing cell phones has written a letter appreciating the State Government and expressing surprise and happiness over the fact that it did not face any difficulty or delay or demands for bribes. This is only a smaple of the transparent, simple, hassle and corruption free manner in according industrial sanctions by our Government.

71. So far, approvals have been given to 3,451 companies with an investment of Rs. 58,341 crore and employment potential of 2.20 lakh. Out of these companies, 1,097 units have already commenced production providing cmployment to 43,075 persons. Notable among these companies are M/s Boeing, ITC, Tata Sikorsky, HSIL, Toshiba and Micromax. An amount of Rs. 985.15 crore has been proposed for the Industry and Commerce Department.

Information Technology and Communications:

72. Telangana is a major IT hub in the country and forging ahead. With proactive and investor-friendly policies of the Government, would renowned IT companies are establishing their units in Hyderabad. Telangana accounts for 12% of IT exports and stands at second place in the Country. Last year, IT exports from the State amounted to Rs. 75,070 crore. IT companies in the State are providing employment to nearly 4 lakh people.

73. To promote the IT industry, State Government formulated ICT Policy, Electronics Policy, Image Policy for animation and gaming industry and other policies related to Open Data and Cyber security. The amount proposed for the IT Department is Rs. 252.89 crore.

Public Safety and Security:

74. Telangana Government has accorded utmost prority to improve safety and security to the people. Apart from providing security to people, this will attract investment into the State. We are spending huge amount of money for modernizing the Police Department, improving the working conditions of police personnel, imparting training, providing technical skills and for the purchase of modern vehicles. The SHE team formed for the protection of women have achieved great success. For putting a stop to Gudumba consumption, the State Goverment has formulated a three pronged strategy. Apart from banning making and selling of Gudumba efforts are being made to provide alternative livelihood avenues for those engaged in Gudumba making. The efforts made by the Government have yielded excellent results. With improvement in efficiency of the Police, the crime rate in the State has been declining. The amount proposed for the Home Department is Rs. 4,828.18 crore.

Tourism and Culture:

75. In the past, places of tourist attraction and pilgrimage have suffered neglect. With the formation of our own State, a number of tourist and pilgrimage centres are being developed. The number of tourist arrivals has improved significantly after the formation of the State. The initiavies taken to promote tourism include establishment of tourist information centres, development of infrastructure facilities and conducting heritage walks. The State has hosted international kite festivals.

76. The amount proposed for the youth Advancement., Tourism and Cultural Department is Rs. 198.03 crore in 2017-18.

Accounts 2015-16:

77. The Finance Accounts of the State Government as certified by the Accountant General show a revenue surplus of Rs. 238.09 crore and a fiscal deficit of Rs. 18,856.15 crore, which is 3.21 percent of the GSDP. These are within FRBM limits. The total expenditure of the State Government amounted to Rs. 97,922.87 crore.

Revised Estimates 2016-17:

78. As per the Revised Estimates, the total expenditure in 2016-17 is estimated at Rs.

1,12,191.07 crore, which is 86.92 percent of the BE. There is a reduction in the grants from the Centre. Because of court cases, sale of lands did not take place. Arrears of Commerical taxes could not be recovered because of litigations. The demonetisation of high value currency notes has also affected revenue collections. All these matters are beyond the control of the State Government. Revised Estimates indicate a revenue surplus of Rs. 199.40 crore and a fiscal deficit of Rs. 21, 892.83 crore.

Budget Estimates 2017-18:

79. In the Budget estimates for 2017-18, state's own revenue receipts are proposed at Rs. 69,220.37 crore as compared with Rs. 58,636 crore in RE 2016-17. Transfers from the Centre are proposed at Rs. 43,862.67 crore as compared with Rs. 28,433.78 crore in RE 2016-17. An amount of Rs. 1,49,646.00 crore is proposed as total expenditure consisting of an estimated committed expenditure of Rs. 61,607.20 crore and an expenditure of Rs. 88,038.80 crore under 'Pragati Paddu' or expenditure on schemes. It is noteworthy that the expenditure proposed under the Pragati Paddu is higher than the under Committed Expenditure. This has become possible because rationalization of expenditure and efforts to mobilize additional resources. The Government of India has taken 2011-12 as base year for estimating GSDP. Therefore, it is expected that there will an increase in the net borrowing limits under the FRBM Act in 2017-18.

80. The Budget Estimates for 2017-18 indicate a revenue surplus of Rs. 4,571.30 crore and a fiscal deficit of Rs. 26,096.31 crore, which is 3.48% percent of the estimated GSDP. As provisions for the irrigation sector are treated as capital in nature, there is an increase in the Revenue Surplus.

81 As indicated earlier in my speech, a number of programmes are implemented by raising resources through extra-budgetary resources. I request the Hon'ble Members not to look at the Budget provisions in isolation but also take into account the amount being spent by Corporations by raising their own resources. Thus, the expenditure that will be incurred in 2017-18 will be significantly higher than the budgeted amount.

Conclusion:

82. It is a matter of great satisfaction and pride that the new state of Telangana has become a role-model in a number of areas. Apart from appreciating the Mission Bhagiratha and Mission Kakatiya, NITI Aayog has commended these missions for adoption by other states. in the rankings of Ease of Doing Business, Telangana ranks at No. 1 Place. the central government has appreciated the innovative programmes being implemented in Telangana, a number of times. Awards have been declared. Our State will stand out as role model for other states. With the implementation of more than 30 special programmes, which account for significant proportion of State Budget, Telangana stands first among all other states in terms of welfare programmes.

83. In the discourses on economic development, the Kerala and Gujarat models are being talked about quiet often. I am confident that Telangana will be the role model within a very short time.

84. The plan for spending government income for the welfare of the people and the development of the State in a more economical and innovative manner is out State Budget. In the absence of commitment and dedication, spending hundreds of crores will only result in waste of public money. Eliminating wastage and spending money effectively and productively is corner stone of our Budget. The Budget stands for rejuvenating rural economy and improving lives of those dependent on traditional occupations. Our ultimate aim is to ensure that all those who left the State in search of livelihood opportunities leaving their family members behind will return to the State. This Budget is a step towards paradigm shift from migration to reverse migration.

85. To herald a destitute, proverty and drought free era in the state, we are all striving hard under the leadership of Hon'ble Chief Minister. This Budget has been formulated with the objective of achieving "Bangaru Telangana". With these words, I commend the Budget for the approval of the House.

// JAI HIND

JAI TELANGANA //

2017, మార్చి 13వ తేదీన తెలంగాణ రాష్ట్ర శాసనసభకు 2017-18 సంవత్సరం బడ్జెట్‌ను సమర్పిస్తూ గౌరవనీయులైన ఆర్థిక మంత్రి శ్రీ ఈటల రాజేందర్ గారి ప్రసంగం.

గౌరవనీయ అధ్యక్షా!

కొత్తగా ఏర్పడిన తెలంగాణ రాష్ట్రానికి వరుసగా నాలుగవసారి బడ్జెట్‌ను నా చేతుల మీదుగా ప్రవేశపెట్టే అవకాశం లభించడం నా భాగ్యమని భావిస్తున్నాను. నాపై విశ్వాసంతో ఈ గొప్ప బాధ్యత అప్పగించినందుకు గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖర్ రావు గారికి కృతజ్ఞుడిని. నాపై చూపించిన ఈ నమ్మకానికి తగినట్టుగా బాధ్యత నిర్వహించడం నా కర్తవ్యం. గత మూడు బడ్జెట్‌ల మాదిరిగానే, ఈ బడ్జెట్ కూడా పేదల సంక్షేమం పట్ల, రాష్ట్ర ఆర్థికాభివృద్ధి పట్ల గౌరవనీయ ముఖ్యమంత్రి గారికి ఉన్న శ్రద్ధాసక్తులను ప్రతిబింబిస్తుంది.

2. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో అన్ని రంగాలలో నిర్లక్ష్యానికి గురైన ఆర్థిక వ్యవస్థను చక్కదిద్దుతూ, ఎంతో కాలంగా అణగారిన ప్రజల ఆకాంక్షలను తీరుస్తూ, తెలంగాణ గత వైభవాన్ని పునరుద్ధరించే బృహత్ బాధ్యతను తెలంగాణ ప్రజలు మా ప్రభుత్వంపై మోపారు. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో యాభై ఎనిమిది చీకటి సంవత్సరాలు అనుభవించిన తెలంగాణ ప్రజలు, సొంత రాష్ట్రంలోనే తమకు ఉజ్వల భవిష్యత్తు ఉంటుందని భావించారు. మా ప్రభుత్వంపై ప్రజలు కలిగి ఉన్న విశ్వాసానికి అనుగుణంగా నిలవాలనేదే మా నిరంతర ప్రయత్నం. కొత్త రాష్ట్రం ఏర్పడగానే, వనరులపై అస్పష్టత, పరిపాలనా యంత్రాంగాన్ని గాడిలో పెట్టడం, రెండు రాష్ట్రాల మధ్య సిబ్బంది పంపిణీ వంటి అనేక సమస్యలు ఎదురయ్యాయి. రాష్ట్ర ఆర్థిక స్థితిపైన, వనరులపైన, పేదల దీన స్థితిని తొలగించడానికి చేపట్టవలసిన శాశ్వత పరిష్కారాలపైన పేదలు మానవీయమైన, గౌరవప్రదమైన జీవనం సాగించడానికి గల అవకాశాలపైన మాకిప్పుడు పూర్తి అవగాహన ఏర్పడింది. ఆర్థిక వ్యవస్థ పుంజుకోవడానికి ముఖ్యమంత్రిగారి నేతృత్వంలో మా ప్రభుత్వం చేపట్టిన క్రియాశీల విధానాల వల్ల రెవెన్యూ వృద్ధి అమితంగా ఉందని గౌరవ సభ్యులకు తెలుపడానికి సంతోషంగా ఉన్నది. ఆర్థిక వృద్ధికి గల అన్ని అవకాశాలను ప్రభుత్వ సమర్థవంతంగా ఉపయోగించుకుంటున్నది. ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలోని మొదటి ఎనిమిది నెలల్లో పన్నుల ద్వారా సమకూరిన రాష్ట్ర ఆదాయం 19.61 శాతం వృద్ధి రేటుతో దేశంలోని చాలా రాష్ట్రాల కన్నా ఎక్కువగా ఉంది. పెద్ద నోట్ల రద్దు వల్ల స్టాంప్స్ అండి రిజిస్ట్రేషన్ ద్వారా వచ్చే ఆదాయం తగ్గినప్పటికీ, ఇతర పన్నుల ద్వారా సమకూరే ఆదాయం పెరగడం గమనార్హం. ఎంతో జాగ్రత్తగా తీర్చిదిద్దడం వల్లనే మన ఆర్థిక వ్యవస్థ ఇంతటి దృఢత్వాన్ని సంతరించుకున్నది.

3. ప్రజలే కేంద్రంగా ప్రజా సమస్యలే ఇతివృత్తంగా పాలన సాగాలని ముఖ్యమంత్రిగారు మాకు నిరంతరం మార్గ నిర్దేశనం చేస్తున్నారు. దానికి అనుగుణంగానే అభివృద్ధి ఫలాలు అట్టడుగు వార్గాలకు అందాలనే ఆరాటం మా ప్రణాళికలో అడుగడుగున ప్రస్ఫుటమవుతుంది.

4. రాష్ట్ర అవతరణ నాటినుండి పేదల సంక్షేమమే పరమావధిగా, పారదర్శకమైన, ప్రజానుగుణమైన పరిపాలన సాగించడానికి మాప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తున్నది. మా ప్రభుత్వానికి ప్రజలే ప్రభువులు, వారికోసం పని చేయడమే మా కర్తవ్యం.

2017-18 బడ్జెట్ రూపకల్పనలో మార్పులు:

5. బడ్జెట్ రూపకల్పనలో ఈ సారి భిన్న పద్ధతి అవలంబించాం. సహజంగా బడ్జెట్‌ను ప్రణాళిక, ప్రణాళికేతర పద్దుల క్రింద చూపిస్తాం. దీనికి బదులుగా రెవెన్యూ, క్యాపిటల్ పద్దుల క్రింద బడ్జెట్ రూపకల్పన జరగాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆదేశించింది. ఈ ఆదేశాలను రాష్ట్రాలు తప్పకుండా పాటించాల్సి ఉంది. దీనికి అనుగుణంగానే మన బడ్జెట్ ప్రతిపాదనను కూడా రూపొందించాం. అకౌంటింగులో కూడా కంట్రోలర్ అండ్ ఆడిటర్ జనరల్ సూచనలకు అనుగుణంగా కేంద్రం, రాష్ట్రాలు ఏకరూప విధానాన్ని అనుసరిస్తున్నాయి. దేశ వ్యాప్తంగా ఏక రీతిన వుండడం కోసం మా ప్రభుత్వం కూడా ఈ కొత్త పద్ధతిని చేపట్టింది. బడ్జెట్ వర్గీకరణలో కొత్త విధానాన్ని చేప్పటడం వల్ల, కేంద్ర ప్రభుత్వం, పంచవర్ష, వార్షిక ప్రణాళికల స్థానంలో పదిహేనేండ్ల దార్శనికత, ఏడేండ్ల వ్యూహం, మూడెండ్ల కార్యాచరణ ప్రణాళికలు ప్రవేశపెట్టడమైనది. నిజానికి ఈ పరిణామం “మీ జిల్లాను తీసుకోండి, మీ జిల్లా ప్రణాళికను రూపొందించుకోండి” అనే ప్రభుత్వ విధానాన్ని బలోపేతం చేస్తుంది. 73వ, 74వ రాజ్యాంగ సవరణ చేసినప్పిటికీ కాగితాలకే పరిమితమైన ప్రణాళిక వికేంద్రీకరణ లక్ష్యం దీనివల్ల నెరవేరుతున్నది . బడ్జెట్ రూపకల్పనలో వచ్చిన ఈ మార్పులన్నింటికి, శ్రీ ఎస్. రామలింగారెడ్డి గారి ఆధ్వర్యంలోని అంచనాల కమిటీ నిశితంగా పరిశీలించి, ఆమోదించినది.

6. పతనమైన ఆర్థిక వ్యవస్థ నుండి ప్రజల సుదీర్ఘ ఆకాంక్షలు తీర్చే దిశగా తెలంగాణ భారీ పరివర్తన దశలో వున్నది. తెలంగాణ

భవిష్యత్తు చిత్రాన్ని ఊహించుకున్నప్పుడు అభివృద్ధి ప్రాతిపదికలు మారాయి అని, ఇంకా మారుతూనే వుంటాయని తెలుస్తుంది. గొప్ప పాలనాధ్యక్షుడు ఎడ్మండ్ బర్క్ చాలా కాలం క్రిందటే చెప్పినట్టు– "మనమంతా పరివర్తనా సూత్రాన్ని అంగీకరించవలసిందే. పరివర్తన అనేది శక్తిమంతమైన ప్రకృతి సూత్రం". ప్రగతి పథంలో ప్రయాణమనేది ఒక్కటే తెలంగాణలో శాశ్వత మైన సత్యం. మిషన్ కాకతీయ, మిషన్ భగీరథ, టి. ఎస్– ఐపాస్, నిర్ణీత వ్యవధిలో కోటి ఎకరాలకు సాగునీటి సౌకర్యం కలిగించడం వంటి ప్రభుత్వం చేపట్టిన పథకాలు ఏవైనాకావచ్చు, ఇవన్నీ ఊహాతీతంగా అభివృద్ధిని ఎల్లలు దాటి విస్తరించేసేవే. వచ్చే కొన్నేండ్లలో తెలంగాణను దేశంలోనే అత్యంత వేగంగా అభివృద్ధి చెందే రాష్ట్రాల సరసన నిబెట్టేవే.

7. బడ్జెట్ రూపకల్పనలో మార్పులు వచ్చిన నేపథ్యంలో ఎస్సీ, ఎస్టీ ఉప ప్రణాళికలో కూడా మార్పులు అనివార్యం అవుతాయి. ఎస్సీ, ఎస్టీలకు బడ్జెట్ కేటాయింపులు ఎలా వుండలనే విషయం చర్చించి, ప్రభుత్వానికి సూచనలు చేయడానికి ఉప ముఖ్యమంత్రి, గిరిజన సంక్షేమ శాఖ మంత్రుల ఆధ్వర్యంలో కమిటీలను ముఖ్యమంత్రి నియమంచారు. ఆయా వర్గాలకు చెందిన శాసన సభ్యులు, శాసన మండలి సభ్యులు, ఎం.పి. లతో సి.ఎం. ప్రత్యేకంగా సమావేశం ఏర్పాటు చేశారు. ఎస్సీ, ఎస్టీ కమిటీ సిఫారసులమేరకు ఆయా వార్గాలకు జనాభా నిష్పత్తి ప్రకారం విధిగా నిధుల కేటాయింపులు ఉండే విధంగానే అంచనాలు రూపొందించాము. ఇందుకోసం ఎస్సీ, ఎస్టీల కోసం ప్రత్యేక నిధిని ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించాం. ఎస్సీ, ఎస్టీల స్పెషల్ డెవెలప్‌మెంట్ ఫండ్‌లోని నిధులు ఒక ఏడాది వ్యయం కాకపోతే, వాటిని తదుపరి సంవత్సరానికి క్యారీఫార్వార్డ్ పద్ధతిలో బదిలీ చేసుకోవచ్చు. ఎస్సీ, ఎస్టీ సంక్షేమం పట్ల పూర్తి నిబద్ధత కలిగిన మా ప్రభుత్వం ఈ అసాధారణమైన నిర్ణయం తీసుకున్నది.

8. గతంలో ఉప ప్రణాళికల క్రింద గల బడ్జెట్ వ్యయంపై దృష్టి సాగించి, నిర్ణీత వ్యవధిలో సమీక్షించకపోయేవారు. దీని వల్ల నిధులు పూర్తి వ్యయం కాకపోయేవి. కానీ కొత్త చట్టం ఇందుకు భిన్నమైనది. కొత్త చట్టం ప్రకారం – నిర్ణీత కాలానికి పథకాలవారీగా సమీక్ష జరిపి, మూడు నెలలకు ఒకసారి అసెంబ్లీలో, శాసన మండలిలో నివేదికలు ప్రవేశపెట్టవలసి ఉంటుంది. ఈ విధానం మా ప్రభుత్వానికున్న చిత్తశుద్ధిని సూచిస్తున్నది. ఎస్సీ, ఎస్టీ అభివృద్ధికోసం వారి జనాభాకు అనుగుణంగా బడ్జెట్ నిధులు కేటాయించడంతో బాధ్యత తీరిపోదని, వాటిని పూర్తి స్థాయిలో ఉపయోగించే విధంగా కూడా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలని ప్రభుత్వం భావిస్తున్నది. ఎస్సీ స్పెషల్ డెవలప్‌మెంట్ ఫండ్ కింద ఈసారి బడ్జెట్‌లో రూ. 14,375.12 కోట్లను, ఎస్టీ స్పెషల్ డెవలప్‌మెంట్ ఫండ్ కింద రూ. 8,165.88 కోట్లను కేటాయిస్తున్నారు.

9. 2016 నవంబర్ 8న పెద్ద నోట్లను రద్దు చేయడం 2017-18 సంవత్సర బడ్జెట్‌పై అమిత ప్రభావాన్ని చూపింది. ఇది స్టాంప్స్ అండ్ రిజిస్ట్రేషన్ విభాగం వసూళ్లను దెబ్బతీసింది. కొంత మేరకు వ్యాట్ రెవెన్యూను కూడా తగ్గించింది. అయితే నగదు లావాదేవీలు తగ్గించడానికి తగిన చర్యలు తీసుకున్నట్లయితే పన్నుల వసూలు మెరుగు పడుతుందని, కేంద్రం నుంచి పన్నుల రాబడి కూడా మెరుగు పడుతుందని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆశాభావంతో ఉన్నది. 2017 జులై నుండి అమలయ్యే గూడ్స్ అండ్ సర్వీసెస్ టాక్స్ (జి.ఎస్.టి) ప్రభావం పై కూడా కొంత అనిశ్చితి ఉన్నది.

10. ఈ బడ్జెట్‌పై మన ముఖ్యమంత్రి ముద్ర స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. పేదల సంక్షేమం పట్ల ఆపేక్షతో పాటు ఆదాయాన్ని పెంచే అవకాశాలు, ఉపాధి కల్పిస్తూ బంగారు తెలంగాణను సాధ్యమైనంత తొందరగా సాధించాలన్న ఆయన ఆకాంక్షను ఈ బడ్జెట్ ప్రతిబింబిస్తున్నంది.

రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థ :

11. రాష్ట్ర స్థూల ఆర్థికపరిస్థితిని గౌరవ సభ్యులకు వివరించడం ఆనవాయితి. 2014 జూన్‌లో రాష్ట్రం ఆవిర్భవించిన నాటినుంచి ఆర్థికంగా అభివృద్ధి గమనం ఎదుగుదల దిశగా సాగుతూనే ఉండడం సంతృప్తిని కలిగిస్తున్నది. స్థూల రాష్ట్ర దేశీయోత్పత్తి (జి.ఎస్.డి.పి.) వృద్ధి స్థిర (2011-12) ధరలవద్ద 2013-14 లో 5.7 శాతం నుంచి 2014-15 లో 8.6 శాతానికి, 2015-16లో మరింతగా 9.5 శాతానికి మెరుగుపడ్డది. తాజా అంచనాల ప్రకారం జి. ఎస్.డి.పి. వృద్ధి 2016-17లో స్థిర ధరలవద్ద డబుల్ డిజిట్‌కు 10.1 శాతానికి పెరగవచ్చు. ఇదే కాలంలో జాతీయ జి.డి.పి. వృద్ధి 7.1 శాతం ఉంటుందని అంచనా.

12. పెద్ద నోట్ల రద్దు ప్రభావం ఆర్థిక కలాపాలను దెబ్బతీసిన తరువాత కూడా రాష్ట్రం డబుల్ డిజిట్ వృద్ధిని సాధించడం ఎంతో సంతృప్తికరమైన అంశం. 2014-15, 2015-16లో వర్షాభావ పరిస్థితులవల్ల వ్యవసాయ అనుబంధ రంగాలలో 9.5 శాతం మరియు 6.3 శాతం వృద్ధిరేటు కుంటుపడినప్పటికి మొత్తంమీద మన ఆర్థికరంగం రెండు అంకెల వృద్ధిరేటును సాధించగలుగటం గమనార్హం. 2012-13 లో, 2013-14లో జాతీయాభివృద్ధి కన్నా మన వృద్ధిరేటు

తక్కువగా ఉన్నప్పటికీ, రాష్ట్రావతరణ తరువాత గత మూడేండ్లలో జి.ఎస్.డి.పి. జాతీయ సగటు కన్నా ఎక్కువగా ఉన్నది.

13. విద్యుత్ సరఫరా మెరుగుపడడం, ప్రభుత్వ క్రియాశీల విధానాల వల్ల పారిశ్రామికరంగం అభివృద్ధి చెప్పుకోదగినంతగా ఉన్నది. 2013-14లో 0.6 శాతం నుండి 2016-17 లో 7.5 శాతానికి చేరుకున్నది. రుతుపవనాలు కొంచెం ఆలస్యంగా వచ్చినా, వర్షపాతం సాధారణం కన్నా ఎక్కువగా ఉండటం వల్ల వ్యవసాయం, అనుబంధరంగాల అభివృద్ధి ఈ సంవత్సరంలో 12.1 శాతానికి చేరుకుంటున్నది. ఈ ఏడాది కూడా సమృద్ధిగా వానలు కురవాలని, పంటలు బాగా పండాలని అందరం కోరుకుందాం.

14. మొత్తానికి జి. ఎస్.డి.పి. ప్రస్తుత ధరల ప్రకారం-గత ఏడాది 5,75,631 కోట్లు ఉండగా, 2016-17లో 6,54,294 కోట్లు ఉంటుందని అంచనా. ఇది గత ఏడాదితో పోలిస్తే రికార్డు స్థాయిలో 13.7 శాతం అభివృద్ధి. రాష్ట్ర తలసరి ఆదాయం 2015-16లో 1,40,683 రూపాయలు ఉండగా, ఈ ఏడాది 1,58,360 రూపాయలకి పెరుగుతుందని అంచనా. 2016-17 రాష్ట్ర తలసరి ఆదాయం జాతీయ సగటు 1,03,818 రూపాయల కన్నా ఎక్కువ. జాతీయ సగటు కన్నా తక్కువ ఉన్న తలసరి ఆదాయ వార్షిక వృద్ధి, రాష్ట్రావతరణ తరువాత పెరగడం మొదలై ఇప్పుడు జాతీయ సగటును మించిన వేగంతో పెరుగుతున్నదని గౌరవ సభ్యులకు చెప్పడానిక సంతోషంగా ఉన్నది. జాతీయ స్థాయి వార్షిక తలసరి ఆదాయవృద్ధి 2013-14లో 11.5 ఉండగా 2016-17 లో 10.2 శాతానికి తగ్గింది. కాగా ఇదే కాలంలో తెలంగాణలో 11.2 శాతం నుంచి 12.6 శాతానికి పెరిగింది.

15. తెలంగాణ ఏర్పడిన తరువాత రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థ చెప్పుకోదగిన స్థాయిలో పునరుద్ధరణ పొందడం చూస్తే, ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో తెలంగాణ నిర్లక్ష్యానికి గురైందనే విషయం రుజువవుతున్నది. సాగునీరు, వనరులు, ఉద్యోగాలు-నీళ్లు, నిధులు, నియామకాలపై తెలంగాణకు పూర్తి పట్టు ఉండడం వల్ల రాష్ట్రం తన శక్తి సామర్థ్యాలన్నీ వినియోగించుకొని ఎల్లలు దాటిన అభివృద్ధిని చవిచూస్తుంది. ప్రజల పట్ల నిర్లక్ష్య విధానం నుండి ప్రజా కేంద్ర విధానాల వైపు, నైరాశ్యం నుంచి ఆశావాహ పరిస్థితి వైపు, వనరుల నిరుపయోగం నుంచి ఎల్లలు దాటిన అభివృద్ధి వైపు, కరువు పీడిత వ్యవసాయం నుంచి కరువును అధిగమించే సాగువిధానం వైపు మూడేండ్లు కూడా నిండకముందే నిర్ణయాత్మకంగా మందడుగు వేశాం.

భారీపాలనా సంస్కరణ:

అధ్యక్షా,

16. పరిపాలనా విభాగాలు చిన్ననిగా ఉన్నప్పుడే సామాన్యులకు న్యాయం జరుగుతుందనే అంబేద్కర్ మహాశయుని తాత్విక చింతను సూక్ష్మస్థాయిలో ఆచరించే దిశగా మా ప్రభుత్వం అడుగులు వేసింది. అధికార వికేంద్రీకరణ, పరిపాలనా సౌలభ్యం, ప్రజలకు సౌకర్యం లక్ష్యంగా తెలంగాణ ప్రభుత్వం భారీ పాలనా సంస్కరణలు తీసుకొచ్చింది. భౌగోళిక సామీప్యం, సాంస్కృతిక ఐక్యత, స్థానిక వనరుల సమర్ధ వినియోగం అనే మూడు ప్రాతిపదికల ఆధారంగా జిల్లాల పునర్వ్యవస్థీకరణను చేపట్టింది. తెలంగాణ 10 జిల్లాలను పునర్వ్యవస్థీకరించి 31 జిల్లాలను ఏర్పాటు చేసింది. కొత్త జిల్లాలతో పాటు 25 కొత్త రెవెన్యూ డివిజన్లు, 125 కొత్త మండలాలు, 5 కొత్త పోలిస్ కమీషనరేట్లు, 23 కొత్త పోలిస్ సబ్ డివిజన్లు, 28. సర్కిల్ కార్యాలయాలు, 94 కొత్త పోలీస్ స్టేషన్లను ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసింది. సామాన్యుల ముంగిట్లోకి పాలన రావాలనే లక్ష్యానికి పరిపాలన విభాగాల పునర్వ్యవస్థీకరణ దోహదం చేసింది. జిల్లా కేంద్రాల్లో కూడా అన్ని కార్యాలయాలు ఒకే దగ్గర నిర్మించాలని ప్రభుత్వం భావిస్తుంది.

బెడ్జెట్ - 2017-18 :

అధ్యక్ష్యా,

17. ఇప్పుడు 2017-18 బడ్జెట్ కేటాయింపుల ప్రధానాంశాలను వివరిస్తాను.

నిర్వహణ పద్దు :

18. రెవెన్యూ పద్దుల క్రింద ఉన్న వ్యయం ప్రధానంగా నిర్దేశితమైనది. ఇది అనివార్యంగా పెట్టాల్సిన ఖర్చు. ఇందులో ప్రభుత్వ ఉద్యోగస్తుల వేతనాలు, ఫించన్లు, కార్యాలయ ఖర్చులు, నిర్వహణ ఖర్చులు, వడ్డీ చెల్లింపులు, ఇతర హామీలు, అప్పులు మొదలైనవి ఉంటాయి. ఇందుకోసం రూ. 50,954.61 కోట్లు కేటాయించడమైనంది. దీనికి అదనంగా రూ. 4,659.48 కోట్లు రుణ చెల్లింపుల కోసం, రూ. 5,644.85 కోట్లు రుణాలు, అడ్వాన్సుల కోసం పెట్టుబడి వ్యయం రూ. 448.26 కోట్లు కేటాయించాం. ఈ విధంగా 2017-18లో నిర్దేశిత నిర్వహన వ్యయం రూ. 61,607.20 కోట్లుగా ఉంటుంది. నిర్దేశిత వ్యయం కేటాయింపుల తరువాత మిగితాది ప్రగతి పద్దు.

వ్యవసాయం అనుబంధ రంగాలు :

19. వ్యవసాయం, దాని అనుబంధ రంగాలకు మా ప్రభుత్వం అమితమైన ప్రాధాన్యం ఇస్తున్నది. వ్యవసాయ రంగంపై దాదాపు యాభై శాతం రాష్ట్రజనాభా ఆధారపడి ఉన్నప్పటికీ, జి. ఎస్.డి.పి. కి దీని ద్వారా వచ్చి చేరేది. 14.7 శాతం నుంచి 18.3 శాతం మాత్రమే. దీనిని బట్టి సాగు రంగంలో ఆదాయం ఎంత తక్కువగా ఉన్నదో తెలుస్తున్నది. రైతులకు తక్షణ తోడ్పాటు అందించడం, వ్యవసాయ రంగాన్ని కరువును అధిగమించేదిగా మలచి రైతుల సమస్యల శాశ్వత పరిష్కారానికి మా ప్రభుత్వం అనేక చర్యలు తీసుకున్నది. రైతుల పంట రుణాలమాఫీ ఈ ఏడాదితో వంద శాతం పూర్తవుతుంది. ఇప్పటికే మూడు విడతల రుణమాఫీ జరిగింది. ఈ ఏడాది నాలుగోది, చివరిదీ అయిన కిస్తును కూడా చెల్లిస్తున్నాం. ఈ ఏడాది నాలుగవ విడత రుణమాఫీ చెల్లించడానికి రూ. 4,000 కోట్లను కేటాయించాం.

20. సాయిల్ హెల్త్‌కార్డ్స్ జారీ చేయడం ఇప్పటికే మొదలైంది. వచ్చే ఏడాది మరింత ఉధృతంగా సాగిస్తాం. రైతులను ఫసల్ భీమా యోజన క్రింద చేర్చడం వచ్చే ఏడాది మరింతగా ఉంటుంది. తెలంగాణను విత్తన భాండాగారంగా మార్చి, క్రాఫ కాలనీలను ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రభుత్వం ప్రయాత్నాలను కొనసాగిస్తున్నది. తెలంగాణ భూభౌతికవాతావరణ స్థితికి అనుగుణంగా సేద్య విధానాన్ని తీర్చిదిద్దు తున్నాం. 2017 లో బ్యాంకుల ద్వారా వ్యవసాయ రంగానికి ఋణాల వితరణ లక్ష్యాన్ని రూ. 46946. 98 కోట్లుగా నిర్ణయించాం. వ్యవసాయ రంగానికి మొత్తం కేటాయింపు రూ. 5942.97 కోట్లు కేటాయిస్తున్నాం.

తోటల పెంపకం :

21. 2016-17 బడ్జెట్‌లో చెప్పనట్లుగా పంట సేకరణ, నిలువ, ప్రాసెసింగ్, మార్కెటింగ్ సౌకర్యాలు పెంచడానికి హర్టికల్చర్ డెవలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్ నెలకొల్పాం. పాలి హౌజ్, మైక్రో ఇరిగేషన్ పథకాలకు సబ్సిడీలు ఇచ్చి పటిష్టం చేస్తాం. మైక్రో ఇరిగేషన్ పథకాలకు చేసే వ్యయాన్ని బడ్జెటేతర వనరుల ద్వారా ఖర్చు పెట్టడానికి ప్రతిపాదించడమైనది.

మార్కెటింగ్ :

22. వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల నిల్వ కొరకు రాష్ట్రంలో 17.07 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల సామర్థ్యం కలిగిన 330 అదనపు గోదాంలను 1024.50 కోట్ల వ్యయంతో నిర్మించడం జరుగుతున్నది. వీటిలో 321 గోదాంల నిర్మాణం మొదలపెట్టి 9.8 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల సామర్థ్యం కలిగిన 202 గోదాంల నిర్మాణం ఇప్పటికే పూర్తి అయింది.

నీటిపారుదల :

23. తెలంగాణలో కోటి ఎకరాలకు నీరందించడం లక్ష్యంగా ప్రభుత్వం సాగునీటి ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం చేపడుతున్నది. గోదావరి, కృష్ణ నదులపై 23 మేజర్, 13 మీడియం ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టుల నిర్మాణాన్ని ప్రభుత్వం చేపట్టింది. ఇందులో 7 ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం పూర్తయింది. మరో 14 పాక్షికంగా పూర్తయ్యాయి.

24. రికార్డు సమయంలో పూర్తి చేసిన ఖమ్మం జిల్లాలోని కరువు పీడిత ప్రాంతమైన పాలేరులో భక్తరామదాసు ఎత్తిపోతల పథకాన్ని ఇటీవలే ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రారంభించారు. పాలమూరు పెండింగ్ ప్రాజెక్టుల నిర్మాణాన్ని కూడా శరవేగంగా పూర్తి చేసి నాలుగున్నర లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టుకు ఈ ఏడాది సాగునీరు అందించాం. ఇదే స్ఫూర్తితో నీటి పారుదల ప్రాజెక్టుల నిర్మాణాన్ని పూర్తి చేయడానికి ప్రభుత్వం సన్నద్ధంగా ఉంది. మిషన్ కాకతీయ ద్వారా చెరువుల పునరుద్ధరణ కర్యక్రమం నడుస్తున్నది. ఇప్పటికే రెండు దశల పనులు పూర్తయ్యాయి. త్వరలో మూడో దశ ప్రారంభం కానున్నది. సాగునీటి రంగానికున్న ప్రాధాన్యత దృష్ట్యా ఈ ఏడాది బడ్జెట్లో ఈ శాఖకు 25 వేల కోట్లు కేటాయించాం.

25. అలాగే గౌరవ ముఖ్యమంత్రి ఆదేశాలతో నా నేతృత్వంలోని కమిటి అహ్మదాబాదులోని సబర్మతి రివర్ ఫ్రంట్ ప్రాజెక్టును సందర్శించింది. ఆ నమూనాలో కరీంనగర్‌లో లోయర్ మానేరు డ్యామ్ దిగువన మానేరు రివర్ ఫ్రంట్ ప్రాజెక్టును రూ. 506 కోట్లతో చేపట్టడానికి నిర్ణయించాం. ఈ బడ్జెట్‌ను నీటి పారుదల శాఖ ద్వారా కేటాయిస్తున్నాం. ఈ సంవత్సరంలో రూ. 193 కోట్లు కేటాయిస్తున్నాం.

గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థకు పరిపుష్టత :

26. తెలంగాణ ఒక ప్రత్యేకమైన గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ. ఇక్కడి వనరుల ఆధారంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో నివసించే వివిధ సామాజిక వర్గాలకు ప్రత్యేకమైన జీవిక ఏర్పడింది. వ్యవసాయంతో పాటు అనేక అనుబంధ వృత్తులను ఆశ్రయించి ప్రజలు జీవనం సాగిస్తున్నారు. ఉత్పత్తి కేంద్రంగా ఉండే గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ పదిలంగా ఉన్నంత వరకు తెలంగాణ పల్లెలు స్వయం పోషకత్వంతో, సమృద్ధితో ఉన్నాయి. సమైక్యపాలనలో తెలంగాణ జీవన పరిస్థితులు విచ్ఛిన్నమయ్యాయి. వ్యవసాయం పట్ల నిర్లక్ష్యం, కులవృత్తుల పట్ల అనాదరణ కారణంగా గ్రామీణ జీవితం అల్లకల్లోలమయింది. వృత్తి నైపుణ్యం కలిగిన తెలంగాణ బిడ్డలు పొట్ట చేతపట్టుకుని పట్టణాలు, పరదేశాలకు వెళ్ళి బతకాల్సిన దుస్థితిలోకి నెట్టివేయబడ్డారు. ఈ రోజు మా ప్రభుత్వం బ్యాలెట్ బాక్స్ బడ్జెట్‌గా కాకుండా బతుకును నిలబెట్టే బడ్జెట్‌ను ప్రవేశ పెడుతున్నది. గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థను పరిపుష్టం చేయడం

ద్వారానే తెలంగాణ ఆర్థికవృద్ధి ఎదుగుదల దిశగా పయనిస్తుందని మేము ప్రగాఢంగా విశ్వసిస్తున్నాం. ఇందుకనుగుణంగా గ్రామీణ వృత్తులకు ఆర్థిక ప్రేరణనిచ్చే పథకాలను రూపొందించాం.

27. పరిణత దృక్పథంలో పరిశీలిస్తే, తెలంగాణాలో అపారమైన మానవ సంపద ఉన్నదని గ్రహించ గలుగుతాం. కులవృత్తులు ఆధారంగాజీవనం గడుపుతూ అనువంశికంగా విశేషమైన వృత్తి నైపుణ్యం పొందిన సామాజికవర్గాలు ఉండడం తెలంగాణ గొప్ప వరం. వారి నైపుణ్యానికి తగిన పనిని, ఆదరణను, ప్రేరణను ఇస్తే వారు తెలంగాణాకు తరగని సంపద సృష్టించి ఇస్తారు. ఇన్నాళ్లూ వీళ్ల సామర్థ్యాన్ని వినియోగించుకోకుండా నిర్లక్ష్యం చేసారు. ఎండమావులను లక్ష్యం చేసుకున్న గతపాలకులు తమ విధానలతో చేతి వృత్తుల చేతులు విరిచేశారు. తెలంగాణ గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థను ఛిన్నాభిన్నం చేశారు. గ్రామాలు మొండి గోడల మీదమొలచిన చెట్లతో బీడు బడిన భూములతో బావురుమనేట్లు చేశారు. గ్రామీణ జీవితం మీద అలుముకున్న ఈ విషాదాన్ని తొలగించి పల్లెల ఆర్థిక వ్యవస్థ ముఖచిత్రాన్ని సుందరతరంగా, సుసంపన్నంగా మార్చే విధానానికి మా ప్రభుత్వం నాంది పలుకుతున్నది.

గొర్రెల పెంపకం :

28. కాల పరీక్షకు తట్టుకుని నిలబడడమే కాకుండా ఎంతో లాభసాటిగా ఉన్న కుల వృత్తులను ప్రభుత్వం గుర్తించింది. పశు సంవర్ధక రంగం, చేపల పెంపకం పట్ల ప్రభుత్తం దృష్టి సారించింది. గొర్రెల పెంపకాన్ని అభివృద్ధి చేసి, గొల్లకురుమల ఆదాయాన్ని సమకూర్చే పథకాన్ని ప్రభుత్తం ప్రవేశపెట్టాలని నిర్ణయించింది. వచ్చే రేండేండ్లలో రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఉన్న నాలుగు లక్షల యాదవ కుటుంబాలకు 84 లక్షల గొర్రెలను పంపిణీ చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. గొర్రెల అభివృద్ధి సహకార సంఘంలో నమోదు చేసుకున్న ప్రతి అర్హత గల కుటుంబానికి 20 గొర్రెలు, ఒక పొట్టేలును 75 శాతం సబ్సిడీతో సరఫరా చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. పొరుగు రాష్ట్రాలైన కర్ణాటక. మహారాష్ట్ర, ఆంధ్రప్రదేశ్ నుంచి గొర్రెలను కొనుగోలు చేస్తాం. ఈ పథకం నాలుగు లక్షల యాదవ కుటుంబాల ఆర్థిక పరిస్థితిని మెరుగుపరుస్తుంది. ప్రతి యాదవ కుటుంబానికి కొద్దో గొప్పో భూమి ఉంటుంది, కాబట్టి మేత సమస్య తలెత్తదు. గొర్రె మాంసానికి రాష్ట్రంలో, దేశంలో, విదాశాలల్లో మంచి డిమాండ్ ఉంది. ఈ పథకం అమలు పూర్తయిన తరువాత రాష్ట్రం మాంసం ఉత్పత్తిలో స్వయం సమృద్ధి సాధించడమే కాకుండా ఎగుమతి చేసే దశకు తీసుకుపోతాం. అటవి భూముల్లో స్టైలో గ్రాస్ పెంచి గొర్రేల మేతకు వీలు కల్పిస్తాం. వెటర్నరీ వైద్యం, మందులు, మంద దగ్గరికి వచ్చే విధానాన్ని రూపొందిస్తున్నాం. ఈ పథకం యాదవుల పనికి గౌరవాన్ని, రాష్ట్రానికి ఆర్థిక సంపదను చేకూరుస్తుంది.

చేపల పెంపకం :

29. గంగపుత్ర, ముదిరాజ్ కులాలవారితో పాటు బోయ కులస్తులు చేపలు పట్టడంపై ఆధారపడి జీవిస్తున్నారు. నీటి ప్రాజెక్టులు పూర్తి చేయడం, చెరువులను పునరుద్ధరిచడం వల్ల చేపల పెంపకానికి అవకాశాలు మెండుగా ఏర్పడుతున్నాయి. ఉమ్మడి ప్రాజెక్టులైన నాగార్జునసాగర్, శ్రీశైలం, పులిచింతల, జూరాల ప్రాజెక్టులల్లో మనకు వాటా ఉంది. ఇంకా గోదావరి, కృష్ణా నదులను అనుసరించుకుని అనేక ప్రాజెక్టులున్నాయి. మిషన్ కాకతీయ ద్వారా వేలాది చెరువులు బాగు చేసుకున్నాం. కాళేశ్వరం, పాలుమూరు ప్రాజెక్టులతో పాటు ఇతర చిన్న మధ్య తరహా ప్రాజెక్టులు కడుతున్నాం. వీటన్నంటి ద్వారా జలావరణ విస్తీర్ణం (వాటర్ స్ప్రెడ్ ఏరియా) పెరిగి చేపల పెంపకం పెద్ద ఎత్తున సాగించడానికి అవకాశం ఏర్పడుతుంది. జలాశయాల్లో మత్స్యకారుల ద్వారా చేపల పెంపకానికి చర్యలు తీసుకుంటాం. చేపల విత్తనాన్ని ప్రభుత్వమే సరఫరా చేస్తుంది. ఇందుకోసం రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా వివిద ప్రాంతాలల్లో చేపపిల్లల ఉత్పత్తి కేంద్రాలను అభివృద్ధి చేస్తాం. చేపల పెంపకంతో పాటు ఇతర నిర్వహణ వ్యయాన్ని ప్రభుత్తమే భరిస్తుంది. మార్కెటింగ్ సౌకర్యాలను పెద్ద ఎత్తున కల్పిస్తుంది. చేపల అమ్మకానికి పెద్ద ఎత్తున రిటేల్ మార్కెట్లను నిర్మిస్తున్నాం. ఈ చర్యల వల్ల చేపల పెంపకం పరిశ్రమ స్థాయికి ఎదిగి, చేపల పెంపకం పై ఆధార పడిన లక్షాలది మత్స్యకరుల బతుకులు మారిపోయి, ఆర్థికంగా బలపడతారు.

30. తమ వృత్తి ద్వార ప్రజలకు విశేష సేవచేస్తూ జీవిస్తున్న నాయీ బ్రహ్మణులకు, రజకులకు ప్రత్యేక సహకారాన్ని అందిస్తామని తెలియచేసేందుకు సంతోషిస్తున్నాను. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో పరిశుభ్రమైన, ఆరోగ్యకరమైన, అధునికమైన నవీన క్షౌరశాలలు ఏర్పాటు చేసుకోవడం కోసం నాయీబ్రాహ్మణులకు ప్రభుత్వం పెట్టుబడిని సమకూరుస్తుంది. దీనివల్ల గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో వీరి ద్వారా ఆరోగ్యకరమైన సేవలు అందుతాయి. రజకులకు అవసరమైన వసతుల కల్పనకు ప్రభుత్వం పూనుకున్నది. వారు తమ వృత్తిని ఆదునీకరించుకునేందుకు వీలుగా వాషింగ్ మిషన్లను, డ్రయర్లను, ఐరన్ బాక్సులను పంపిణీ చేయాలని నిర్ణయించింది. అదే విధంగా బట్టలుతికే చెరువుల వద్ద వీరికోసం దోభిఘాట్లను నిర్మించి ఇస్తుంది. రజక మరియు నాయిబ్రామ్మణుల పథకాలకు బడ్జెట్ రూ. 500 కోట్లు ప్రతిపాదించడమైనది.

31. విశ్వకర్మలుగా పిలవబడే ఔసల, కమ్మరి, కంచరి, వడ్రంగి, శిల్పకారులకు, బట్టలు కుట్టి జీవించే మేర కులస్తులకు, కల్లుగీత ఆధారంగా జీవిస్తున్న గౌడులకు, కుమ్మరి పనివారికి, తదితర కుల వృత్తుల వారందరికీ అవసరమైన ఆర్థిక సహకారం, పరికరాల పంపిణీ చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది, దీనికోసం నిర్దిష్ట పథకాలను రూపొందిస్తున్నది.

చేనేత కార్మికుల సంక్షేమం :

32. చేనేత కార్మికులు దయనీయ స్థితిలో జీవిస్తున్నారు. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో ఎంత మొత్తుకున్నా అప్పటి ప్రభుత్వాలు పెడచెవిన పెట్టాయి. ఈ నిర్లక్ష్యం కారణంగా చేనేత కార్మికులు ఆత్మ విశ్వాసం కోల్పోయి ఆత్మహత్యల పాలయ్యారు.

33. నేతన్నల దయనీయ స్థితికి చలించిన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి కే.సి. ఆర్. గారు వీరిని కష్టాల నుండి శాశ్వతంగా గట్టెక్కించడానికి త్రిముఖ వ్యూహం రూపొందించారు. చేనేత వస్త్రాలను ప్రభుత్వమే కొనుగోలు చేస్తుంది. నూలు, రసాయనాలను సబ్సిడీపై అందిస్తుంది. మార్కెటింగ్ సౌకర్యం కల్పిస్తుంది.

34. పెద్ద సంఖ్యలో ఉన్న పవర్ లూమ్‌లను ఆధునీకరించి ఉత్పత్తి పెంచేందుకు చర్యలు తీసుకుంటాం. కార్మికులకు ప్రతీ నెలా 15 వేలకు తగ్గకుండా వేతనం ఇచ్చే విధంగా పవర్ లూమ్ యాజమాన్యాలను ప్రభుత్వం ఒప్పించింది. ప్రభుత్వం తరుపున జరిపే వస్త్రాల కొనుగోళ్ల ఆర్డర్లను చేనేత, మరమగ్గాల సొసైటీలకే ఇవ్వాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ప్రత్యామ్నాయ ఉపాధి మార్గాలు చూసుకోవాలనుకునే నేతపనివారికి తగిన ఆర్థిక సాయం అందించాలని నిర్ణయించింది.

35. వరంగల్‌లో టెక్స్‌టైల్స్ పార్క్, సిరిసిల్లలో అపరెల్ పార్క్ ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించారు. ఈ బడ్జెట్‌లో నేత కార్మికుల కోసం రూ. 1200 కోట్లు కేటాయిస్తున్నాం. గత కేటాయింపులతో పోలిస్తే ఇది భారీ పెంపుదల.

36. ఒక పక్క భారీ సాగునీటి ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం, చెరువుల పునరుద్ధరణ ద్వారా వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి పరచడం, చేనుల పంటతో పాటు చేపల పంటనూ సాధించి మత్స్యకారుల జీవితాల్లో వెలుగులు నింపడం, పచ్చిక బయళ్లలో గొర్రెల మందలతో యాదవుల జీవితాలు కళకళలాడే విధంగా చేయడం, వివిధ కులవృత్తుల వారు కడుపు నిండా తిని కంటినిండా నిద్రపోయే పరిస్థితిని సృష్టించడం, అంతిమంగా గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థను పటిష్టపరిచి తెలంగాణ సమాజాన్ని సుసంపన్న చేయడానికి ప్రభుత్వం సమగ్ర దృక్పథంతో ముందుడుగు వేస్తున్నది.

37. సమాజానికి మూలాధారాలుగా నిలిచిన మరెన్నో కులాలు నేడు అత్యంత వెనుకబాటుతనాన్ని అనుభవిస్తున్నాయి. ఎం.బి.సి.లుగా భావిస్తున్న ఈ కులాల వారికి చేద్దామంటే పనిలేదు. దున్నుదామంటే మడిలేదు. సామాజిక భద్రత లేదు. అధికారంలో స్థానం లేదు. వీరి పట్ల ఇంత వరకు ప్రభుత్వాలకు పట్టింపులేదు. బతుక్కి భరోసా అటుంచి అసలు మనుషులుగానే గుర్తింపు లేదు. తమ బాధలు తీర్చమని ఏండ్ల తరబడి ఎన్నో ప్రభుత్వాలను ఎంత వేడుకున్నా అరిచి అంగలార్చినా వారి వేదన అరణ్యరోదన గానే మిగిలిపోయింది. తమ బతులు ఏనాటికైనా మారకపోతాయా అని ఎం.బి.సి. కులాల బిడ్డలు ఎక్కని కొండ లేదు, మొక్కని బండలేదు. దిక్కూ దివాణం లేక చెట్టుకొకళ్లు పుట్టకొకళ్లయి బతుకుగున్న ఎం.బి.సి. లకు ఇన్నాళ్లకు కే.సి. ఆర్. రూపంలో అసలైన అండ దొరికింది. ఎన్నాళ్లుగానో చీకటిలో మగ్గుతున్న వీళ్ల జీవితాల మీద తొలి వెలుగు ప్రసరిస్తున్నది. ఎం.బి.సి.ల స్థితిగతులను అర్థం చేసుకుని వారి సమస్యల పరిష్కాం కోసం తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రత్యేక కార్పొరేషన్ ఏర్పాటు చేసింది. ఎం.బి.సి.ల అభివృద్ధి, సంక్షేమం కోసం ఈ బడ్జెట్లో వేయి కోట్ల రూపాయలు కేటాయిస్తున్నామని చెప్పడానికి సంతోషిస్తున్నాము. ఈ ప్రయత్నం అణగారిన వర్గాల అభ్యున్నతి సాధించే దిశలో గొప్ప మైలురాయిగా నిలిచిపోతుంది.

38. ఈ బడ్జెట్‌లో వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమానికి రూ. 5,070.36 కోట్లు ప్రతిపాదించాం. దీనికి తోడు బియ్యం సబ్సిడి, విద్యుత్ సబ్సిడి, ఋణ మాఫీ, విద్య, వైద్య సదుపాయాల తదితర అంశాలలో బి.సి. లబ్దిదారుల వ్యయాన్ని జోడించినప్పుడు బి.సి. సంక్షేమానికి భారీ నిధులు ఖర్చు అవుతాయి.

కళ్యాణ లక్ష్మి :

39. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి కే.సి.ఆర్. గారి మానసపుత్రిక అయిన కళ్యాణలక్ష్మి పథకం మాకూ ప్రజలకూ ఎంతో సంతోషాన్ని, సంతృప్తినీ కలిగిస్తున్న పథకం. గౌరవ శాసనసభ్యులు, ప్రజాపతినిధుల పర్యవేక్షణలో పారదర్శకంగా అమలవుతున్న ఈ పథకాన్ని తెలంగాణ ప్రజానీకం వేనోళ్ల కొనియాడుతున్నారు. నిండు హృదయంతో ప్రభుత్వానికి దీవెనార్తులు పెడుతున్నారు. పేద ప్రజల కుటుంబాల్లో ఎనలేని ఆనందం పంచుతున్న ఈ పథకంలో భాగంగా పేదింటి ఆడపిల్లల పెండ్లికి 51 వేల రూపాయల ఆర్థిక సహాయాన్ని పెండ్లి కానుకగా ప్రభుత్వం అందిస్తున్నది. మన ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రజలతో సంభాషిస్తున్న నేపత్యంలో కళ్యాణలక్ష్మి పథకంతో కలిగిన తమ సంబురాన్ని పంచుకోవడంతో పాటు, పెండ్లి ఖర్చులు పెరుగుతున్న నేపథ్యంలో ఈ పథకం క్రింద ఇస్తున్న మొత్తాన్ని ఇంకొంత పెంచితే

బాగుంటుందని విన్నవించుకుంటున్నారు. ఆడపిల్లల పట్ల అమితమైన అనురాగం, గౌరవం కలిగుండడం తెలంగాణ సంస్కృతి. ఆ సంస్కృతికి ప్రతిరూపమయిన మన ముఖ్యమంత్రి గారు వారి విన్నపాన్ని నెరవేరుస్తూ నిర్ణయం తీసుకున్నారు. ఇకనుంచి శుభప్రధమైన కళ్యాణలక్ష్మి – షాదీ ముబారక్ పథకాల ద్వారా పేదింటి ఆడపిల్లల పెండ్లి కోసం వారి కుటుంబాలకు అందించే మొత్తాన్ని రూ. 51.00 నుంచి రూ. 75,116 రూపాయలకు పెంచుతున్నామని మహదానందంగా ప్రకటిస్తున్నాము.

మహిళా శిశు సంక్షేమం :

40. మాతృమూర్తులైన మహిళల సంక్షేమం కోసం మా ప్రభుత్వం ఎన్నో మానవీయ నిర్ణయాలు తసుకున్నది. గర్భిణులు, బాలింతలకు, శిశువులకు సరిపడేంత పోషకాహారం లభించాలనే ఉదాత్త భవనతో అంగన్ వాడి కేంద్రాల్లో ఆరోగ్యలక్ష్మి కార్యక్రమం ద్వారా ప్రతీ రోజు గుడ్లు, పాలు, పోషకాహారం అందిస్తున్నాం. గర్భిణులు, బాలింతలు, శిశువులకు తేలికగా జీర్ణం కావాలంటే నాణ్యమైన సన్నబియ్యం అన్నం కావాలి. ఈ అవసరాన్ని గుర్తించిన మా ప్రభుత్వం ఇప్పటి నుంచి అంగన్‌వాడీ కేంద్రాలకు సన్నబియ్యం సరఫరా చేయాలని నిర్ణయించింది.

41. బిడ్డకు జన్మనివ్వబోయే దశలో గర్భిణీ స్త్రీలకు పూర్తి విశ్రాంతినిచ్చి వారి ఆరోగ్యం పట్ల చాలా జాగ్రత్త వహించాలి. కాని నిరుపేద మహిళలెందరో ఏడెనిమిది నెలలు నిండిన తర్వాత కూడా ఇల్లు గడపడం కోసం కూలీ పనులకు పోవాల్సి రావడం అత్యంత దయనీయం. సభ్య సమాజానికి అవమానం. ఈ దుస్థితి తల్లికే కాకుండా గర్భస్థ శిశువుకు కూడా ఎంతో ప్రమాదకరం. మానవత్వానికి మారుపేరుగా నిలిచే మా ముఖ్యమంత్రి గారు గర్భిణీ స్త్రీలు ఎదుర్కొంటున్న ఈ సమస్యను ఎంతో గంభీరతతో అర్థం చేసుకున్నారు. గర్భిణీ దశలో ఉపాధి కోల్పోయే స్త్రీలకు అవసరమయ్యే మొత్తాన్ని ప్రభుత్వమే అందించాలని ఆర్ద్ర హృదయంతో నిర్ణయం తీసుకున్నారు. మా ప్రభుత్వం స్త్రీల సమస్యల పట్ల ఎంత సున్నితంగా ఆలోచిస్తుందో చెప్పడానికి ఇది నిదర్శనం. గర్భిణీ అయిన స్త్రీ ప్రసవం కోసం ప్రభుత్వ ఆసుపత్రిలో చేరిన వెంటనే వారి జీవన అవసరాల కోసం మొదటి విడతగా 4 వేల మొత్తాన్ని ప్రభుత్వం అందిస్తుంది. ప్రసూతి తర్వాత డిశ్చార్జి అయ్యే సమయంలో మరో 4 వేలు, పుట్టిన బిడ్డకు పోలియో టీకా వేయించుకోవడానికి వచ్చినప్పుడు మరో 4 వేలు అందిస్తుంది. మూడు విడతల్లో మొత్తం 12 వేల రూపాయలను అందిస్తుంది. ఆడపిల్లను ప్రసవించిన మహిళకు ప్రత్యేకంగా మరో వెయ్యి రూపాయలు ప్రోత్సాహకంగా అందిస్తుంది.

42. పిండ దశలో చోటు చేసుకునే జన్యు లోపాలు బిడ్డల్ని జీవితాంతం వేధిస్తాయి. కనుక ప్రసవం ఆసుపత్రిలోనే జరగాలనే శాస్త్రీయ అవగాహనను పెంచేదిశలో, తద్వారా శిశు మరణాల రేటును తగ్గించే దిశలో ఈ పథకం సత్ఫలితాలనిస్తుందని ఆశిస్తున్నాం. పుట్టిన బిడ్డ సంరక్షణ కోసం అవసరమయ్యే 16 వస్తువులను కేసి. ఆర్. కిట్ పేరుతో అందివ్వాలని మరో మంచి నిర్ణయం తీసుకున్నాం. ఈ. కిట్ నవజాత శిశువుకు మూడు నెలలు వచ్చే వరకు ఉపయోగపడుతుంది. ఈ కిట్‌లో తల్లికి, బిడ్డకు ఉపయోగపడే సబ్బులు, బేబి అయిల్, చిన్న పిల్లల పరుపు, దోమతెర, డ్రెస్సులు, చీరలు, హ్యాండ్ బ్యాగు, టవళ్లు, నాప్కిన్స్, పౌడర్, డైపర్లు, సాంపు, పిల్లల ఆట వస్తువులుంటాయి. ఈ పథకానిక రూ. 605 కోట్లు కేటాయిస్తున్నాము.

43. అంగన్‌వాడి కార్యకర్తలు, హెల్పర్లు బడుగు ఉద్యోగినులుగా తక్కువ వేతనాలతో పరిచేస్తున్నారు. వీరు క్షేత్రస్థాయిలో అట్టడుగు వర్గాల్లోని మహిళలకు వివిధ సేవలు అందించే కీలక కర్తవ్యాన్ని నెరవేరుస్తున్నారు. అంగన్‌వాడి కార్యకర్తలు. హెల్పర్లకు మంచి జీతాలు అందిస్తే, వారు పేదమహిళలకు మంచి జీవితాలు అందించే సేవలు మెరుగ్గా చేస్తారు. అంగన్ వాడి కార్యకర్తల జీతాన్ని ఏడు వేల నుంచి పదిన్నర వేలకు పెంచడం జరిగింది. అంగన్‌వాడీల కార్యకర్తల జీతాలు పెంచడం ఇది రెండవ సారి. వారి విధి నిర్వహణకు మరింత గౌరవం తేవడం కోసం వారి ఉద్యోగాన్ని అంగన్‌వాడి టీచర్లుగా ఉన్నతికరిస్తున్నాం. మినీ అంగన్ వాడి కార్యకర్తలు, హెల్పర్ల జీతాలను కూడా నాలుగున్నర వేల నుంచి ఆరు వేలకు పెంచాం. రాష్ట్రం ఏర్పడిన నాటి నుంచి వీరికి కూడా జీతాలు పెంచడం ఇది రెండవ సారి. జీతాలు పెంచడం వల్ల రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 35 వేల అంగన్‌వాడి కేంద్రాలలో ఉన్న 67,411 మంది సిబ్బంది లబ్ది పొందుతారు. మహిళా శిశు సంక్షేమానికి ఈ బడ్జెట్‌లో మొత్తం రూ. 1731.50 కోట్లు ప్రతిపాదించాం.

షెడ్యూల్డ్ కులాల సంక్షేమం :

44. బడ్జెట్‌స్వరూపం మారిన నేపథ్యంలో రాష్ట్రప్రభుత్వం ఎస్సీ, ఎస్టీ సంక్షేమానికి నిధులు కేటాయింపును మరింత పటిష్టమైన చట్టబద్దతను కల్పిస్తున్నది. ఎస్సీల సంక్షేమం కోసం ప్రభుత్వం పలు పథకాలను అమలు చేస్తున్నది. అవి మూడెకరాల సాగు భూమి, యువతకు నైపుణ్యాభివృద్ధి, కళ్యాణ లక్ష్మి, విదేశాలలో విద్యాభ్యాసానికి

తోడ్పాటు, ఇంటికి యభై యూనిట్ల ఉచిత కరెంటు మొదలైనవి అమలు పరుస్తున్నది. రాష్ట్రావతరణకు ముందు 1972 నుండి 2014 దాకా, ప్రభుత్వాలు 73.66 కోట్లు ఖర్చుచేసి 1,242 ఎకరాల భూమిని కొనుగోలు చేసి కేటాయించారు. కానీ తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత 406 కోట్లతో 3,671 దళిత కుటుంబాలకు 9,664 ఎకరాల భూమిని ప్రభుత్వం కేటాయించింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మొదటిసారిగా ఎస్సీ, ఎస్టీలకు వ్యవసాయ మార్కెట్ కమిటీలలో రిజర్వేషన్‌ను అమలు చేసింది.

45. ఎస్సీల అభ్యున్నతికి విద్యా అవకాశాలు పెంచడం కీలకం. డాక్టర్ అంబేద్కర్ 125 వ జయంతి సందర్భంగా ప్రభుత్వం ఎస్సీల కోసం 130 గురుకుల విద్యాలయాలను మంజూరు చేసింది. ఇప్పటి వరకు 103 గురుకులాలను ప్రారంభించింది. ఎస్సీ విద్యార్థినుల సమస్యలు తీర్చడానికి 2016-17లో 23 గురుకుల కళాశాలలను ప్రారంభించింది. వచ్చే ఏడాది మరో ఏడు ఇటువంటి కళాశాలలను ప్రారంభిస్తున్నాం. విదేశీ విద్య కోసం స్కాలర్‌షిప్‌ను మా ప్రభుత్వం పది లక్షల నుంచి ఇరవై లక్షలకు పెంచింది. రాష్ట్రావతరణకు ముందు ఒకే ఎస్సీ స్టడీ సర్కిల్ ఉండేది. ఇప్పుడు ప్రభుత్వం తొమ్మిది స్టడీ సర్కిల్స్‌ను మంజూరు చేసింది. హైదరాబాద్ మినహా తొమ్మిది పాత జిల్లాలలో ఒక్కొక్కటి మంజూరు చేసింది. కొత్త విద్యా సంవత్సరం నుంచి కొత్త స్టడీ సర్కిల్స్ ఏర్పాటు జరుగుతుంది. సోషల్ వెల్ఫేర్ హాస్టళ్ళలో సన్న బియ్యం సరఫరా చేస్తున్నాం.

46. కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆదేశాలను పాటించాల్సిన అనివార్యత దృష్ట్యా రాష్ట్ర బడ్జెట్ స్వరూపంలో మార్పులు చేస్తున్న విషయం ఇంతకు ముందే ప్రస్తావించాను. దీనివల్ల ఎస్సీ, ఎస్టీ సబ్ ప్లాన్ విషయంలో కూడా మార్పులు చేపట్ట వలసిన అవసరం ఏర్పడింది. ఎస్సీ, ఎస్టీ సబ్ ప్లాన్‌కు బదులుగా ఆయా వర్గాలకు జనాభా నిష్పత్తి ప్రకారం నిధులు కేటాయించాలనే లక్ష్యంతో ఎస్సీ, ఎస్టీల ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధులు కేటాయించాలని నిర్ణయించాం. ఎస్సీల సంక్షేమం కోసం చేపట్టిన మొత్తం పథకాలకు రూ. 14,375.12 కోట్లు కేటాయించాం.

షెడ్యూల్డు తెగల సంక్షేమం :

47. షెడ్యూల్డు తెగల సంక్షేమం ప్రభుత్వ ప్రాధాన్యాలలో ఒకటి. రాష్ట్రావతరణ తరువాత ఎస్టీ విద్యార్థులు కోసం ప్రభుత్వం 51 గురుకుల పాఠశాలలను ప్రారంభించింది. ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో నాలుగు ఎస్టీ స్టడీ సర్కిల్స్ ఉన్నాయి. ఎస్టీ జనాభాకు అనుగుణంగా జిల్లాలో కొత్త స్టడీ సర్కిల్స్‌ను ప్రారంభించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. వచ్చే పంచాయితి ఎన్నికల నాటికి గిరిజన తండాలను, గూడాలను గ్రామ పంచాయితీలుగా మార్చాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. చెల్లప్ప కమీషన్ నివేదిక వచ్చిన తరువాత వాల్మీకి బోయ, ఖైతి లంబాడ కులాలను ఎస్టీ కేటగిరిలో చేర్చే విషయం పరిశీలిస్తాం. ఎస్టీ సంక్షేమానికి మొత్తం కేటాయింపు రూ. 8165.88 కోట్లు.

బీసీల సంక్షేమం :

48. రాష్ట్ర జనాభాలో వెనుకబడిన తరగతుల జనాభానే అధికం. ఈ వర్గాల సంక్షేమం కోసం పాటుపడకపోతే అభివృద్ధికి అర్థం ఉండదు. విదేశాలలో చదువుకునే బీసీ విద్యార్థులకు తోడ్పాటు అందించడానికి మహాత్మా జ్యోతిబా పూలే బీసీ ఓవర్‌సీస్ విద్యా నిధి పేర ప్రత్యేక ఆర్థిక తోడ్పాటు పథకాన్ని ప్రారంభించాం. బీసీ విద్యార్థులకు ఉచిత కోచింగ్ అందిస్తున్నాం. ప్రతి నియోజకవర్గానికి ఒక గురుకుల పాఠశాల చొప్పున 199 బి.సి గురుకుల పాఠశాలలను వచ్చే విద్యా సంవత్సరం నుండి ప్రారంభిస్తున్నాము. ఈ పాఠశాలల్లో ఐదవ తరగతి నుంచి ఇంటర్ వరకు 76,160 మంది విద్యార్థులకు ఉన్నత ప్రమాణాలుగల విద్య అందుతుందని ఆశిస్తున్నాం. మౌళిక వసతులు, పోషకాహారం, పాఠ్యపుస్తకాలు, యూనిఫామ్ తదితర వసతులకు మొత్తం ఒక్కో విద్యార్థికి 1.05 నుండి 1.25 లక్షల వరకు వ్యయం అవుతుందని అంచనా. బీసీ విద్యార్థుల కోసం ఇంత పెద్ద ఎత్తున గురుకుల విద్యాలయాలను మరే రాష్ట్రం స్థాపించలేదు. గొర్రెల, చేపల పెంపకం, ఎం.బీ.సీలకు ప్రత్యేక పథకాలు, రజక, నాయిబ్రాహ్మణులకు పథకాలు, చేనేత కార్మికులకు, పవర్‌లూమ్ వారికి పథకాలు అన్నీ కూడా బీ.సీ సంక్షేమానికి సంబంధించినవే. వీటిలో కొన్ని పథకాలు పశుసంవర్ధక శాఖ, పరిశ్రమల శాఖ ద్వారా అమలు చేయబడినా, నిధులు బీ.సీ సంక్షేమ శాఖ ద్వారా మంజూరు చేయబడుతాయి. బీ.సీల సంక్షేమానికి మొత్తం బడ్జెట్ కేటాయింపు రూ. 5070.36 కోట్లు.

మైనారిటీ సంక్షేమం :

49. తెలంగాణ మత సామరస్యానికి, సమరస భావనకు పేరు గాంచింది. తెలంగాణ జీవనరీతిని మహాత్మా గాంధీ గంగా జమున తహజీబ్‌గా అభివర్ణించారు. రాష్ట్ర జనాభాలో మైనారిటీలు 14.2 శాతం ఉంటారు. రాష్ట్రావతరణ నాటి నుంచి ప్రభుత్వం మైనారిటీల ఆర్థికాభివృద్ధికి అనేక చర్యలు చేపట్టింది. ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ విద్యార్థులతో సమానంగా మైనారిటీ వర్గానికి చెందిన విద్యార్తులకు 1.08 లక్షల మందికి పోస్ట్‌మెట్రిక్ స్కాలర్‌షిప్పులు ఇస్తున్నది. మైనారిటీల కోసం

201 రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలను మంజూరు చేసింది. ఇందులో 71 ఇప్పటికే ప్రారంభించబడ్డాయి. మిగతా వాటిని వచ్చే విద్యా సంవత్సరంలో ప్రారంభిస్తాం. మైనారిటీ వ్యాపారస్తులను ప్రోత్సహించడానికి ప్రభుత్వం టిప్‌స్-ప్రైమ్ పథకాని ప్రారంభిస్తున్నది. మొదటి సారిగా ప్రభుత్వం ఇమామ్స్‌కు, మౌజామ్స్‌కు నెలకు వేయి రూపాయల గౌరవ వేతనం ప్రవేశ పెట్టింది. వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరం నుంచి ఈ గౌరవ వేతనాన్ని పదిహేను వందలకు పెంచుతున్నది. దీని ద్వారా 10,000 మంది లబ్ధి పొందుతారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, రంజాన్, క్రిస్మస్‌లను రాష్ట్రపండుగలుగా గుర్తించి పేదలకు విందులు ఏర్పాటు చేయడంతో పాలు దుస్తులు పంపిని చేస్తున్నది. మైనారిటీ సంక్షేమం కోసం రూ. 1249.66 కోట్ల బడ్జెట్‌ను కేటాయిస్తున్నాం.

రెండు పడక గదుల ఇండ్లు :

50. పేదలకు గౌరవ ప్రదమైన నివాసాన్ని కల్పించాలనే గొప్ప ఉద్దేశ్యంతో మా ప్రభుత్వం 2.60 లక్షల రెండు పడక గదుల ఇండ్లను మంజూరు చేసింది. ఇందులో 28, ఫిబ్రవరి 2017, నాటికి 1,426 గృహాలు పూర్తయ్యాయి, 16,068 ఇండ్లు వివిధ దశలలో ఉన్నాయి. టెండర్ల ప్రక్రియ కొనసాగుతున్నది. అసెంబ్లీ గత సెషన్లలో గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్టు మిషన్ కాకతీయ, మిషన్ భగీరథ ఇతర సాగునీటి ప్రాజెక్టులు ముమ్మరంగా జరుగుతున్న మూలంగాకాంట్రాక్టర్లు ఈ రెండు పడక గదుల ఇండ్ల నిర్మాణం పట్ల అంత ఆసక్తి చూపడం లేదు. రెండు పడక గదుల ఇండ్ల నిర్మాణాన్ని ప్రోత్సహించడానికి ప్రభుత్వం ఉచితంగా ఇసుక సరఫరా చేస్తున్నది. బహిరంగ మార్కెట్‌లో సిమెంట్ బ్యాగ్ ధర రూ. 320/- ఉండగా, 230 రూపాయలకు సిమెంటు బ్యాగ్ సరఫరా చేసే విధంగా ప్రభుత్వం 31 కంపెనీలతో ఎం. ఓ.యు కుదర్చుకున్నది. జిల్లా కలెక్టర్లు వీటి నిర్మాణానికి తగిన స్థలాలను గుర్తించారు. వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరంలో వీటి నిర్మాణం పుంజుకుంటుంది. బడ్జెటేతర వనరుల నుంచి వీటి నిర్మాణ వ్యయానికి నిధుల సమీకరణ జరుగుతుంది.

ఆసరా ఫించన్లు :

51. వృద్ధులకు, వితంతువులకు, దివ్యాంగులకు ఆసరా ఫించన్లు గౌరవాన్ని తెచ్చిపెట్టాయి. 2017 ఏప్రిల్ నుంచి ఆసరా ఫించన్‌ను ఒంటరి మహిళలకు వర్తింపచేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. దీని వల్ల ఒంటరి మహిళలకు అవమానాల నుంచి నిస్సహాయత నుంచి గట్టెక్కించినట్టవుతుంది. ఆసరా ఫించన్లకు మొత్తం కేటాయింపు రూ. 5,330.59 కోట్లు.

బ్రాహ్మణుల సంక్షేమం :

52. బ్రహ్మణులు ఉన్నత సామాజికవర్గానికి చెందినవారైనప్పటికీ వీరిలో ఎక్కువ మంది తక్కువ ఆదాయం గలవారు. హైదరాబాద్‌లో బ్రాహ్మణ సదనం నిర్మాణానికి ప్రభుత్వం ఇప్పటికే భూమి, వంద కోట్ల రూపాయలు కేటాయించింది. ఈ సామాజిక వర్గంలోని పేదల ఇక్కట్లు తీర్చే విధంగా వివిధ పథకాలు అమలు చేయడానికి ప్రభుత్వం బ్రహ్మణ సంక్షేమ పరిషత్ ఏర్పాటు చేసింది. ఇందుకోసం ఈ బడ్జెట్‌లో రూ. 100 కోట్లు కేటాయిస్తున్నాం.

ఫీ-రియింబర్స్‌మెంట్ :

53. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడే నాటికి ఉన్న ఫీజు రీయింబర్స్‌మెంట్ బకాయిలు 1880.97 కోట్ల రూపాయలు. ఈ బకాయి భారం ప్రతీ ఏడాది ఫీజు రీయింబర్స్‌మెంట్ చెల్లింపులు సందర్భంగా సమస్యగానే వెంటాడుతోంది. అయినప్పటికీ ప్రభుత్వం ఇప్పటిదాకా రూ. 5,662.07 కోట్ల ఫీజు రీయింబర్స్‌మెంటు కోసం చెల్లించాం. ఈ ఏడాది బడ్జెట్లో రూ. 1,939.93 ను ఇందుకోసం కేటాయించాం.

ఉద్యోగుల సంక్షేమం :

54. తెలంగాణ ఏర్పడిన తర్వాత ఉద్యోగులు ఆశించిన విధంగానే వారి ప్రయోజనాలు ఒక్కొక్కటిగా నెరవేరుతున్నాయి. రాష్ట్రం ఏర్పడ్డ తొలి నాళ్లలోనే రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు గతంలో ఎన్నడూ లేని విధంగా 43 శాతం ఫిట్‌మెంట్ ప్రభుత్వం ఇచ్చింది. రాష్ట్రం ఏర్పడ్డ సంతోషానికి సంకేతంగా ఉద్యమంలో కీలక భూమిక పోషించిన ఉద్యోగులకు ప్రత్యేక ఇంక్రిమెంటు మంజూరు చేసింది. ఆరోగ్య భద్రత కోసం కుటుంబ సభ్యులందరికీ వర్తించే విధంగా హెల్త్ కార్డులను అందించింది. తక్కువ వేతనాలతో ప్రభుత్వ శాఖల్లో పనిచేస్తున్న ఔట్ సోర్సింగ్, కాంట్రాక్టు ఉద్యోగుల వేతనాలను భారీగా పెంచింది. కనీస వేతన చట్టం పేర్కొన్న దానికన్న రాష్ట్రంలో ఎక్కువగా జీతాలు పెంచింది. రూ. 6700 జీతం పొందుతున్న ఔట్‌సోర్సింగ్ ఉద్యోగుల వేతనాన్ని రూ. 12 వేలుకు పెంచింది. రూ. 8,400 వస్తున్న వారికి రూ. 15,000 కు పెంచింది. రూ. 10,900 జీతం పొందుతున్న వారికి రూ. 17 వేలకు వేతనాలను ప్రభుత్వం పెంచింది. రాష్ట్రంలోని రెసిడెన్షియల్ స్కూళ్లలో పని చేస్తున్న కాంట్రాక్టు టీచర్ల వేతనాలను ప్రభుత్వం పెంచింది. ఎస్జిటీలకు 10,900 రూపాయలు, స్కూల్ అసిస్టెంట్లకు రూ. 14,800 చెల్లిస్తున్నది. వారసత్వంగా వి.ఆర్.ఎ.లుగా పనిచేస్తున్న వారి వేతనాలను 64.61 శాతం పెంచి,

ప్రభుత్వం బడుగు ఉద్యోగుల పట్ల తనకున్న మానవత్వాన్ని చాటుకున్నది. వి.ఆర్.ఎల జీతం రూ. 6500 నుంచి రూ. 10,500కు పెంచింది. దీంతో పాటు వీరికి 200 రూపాయల తెలంగాణ సాధన ఇంక్రిమెంటు కూడా అందించనుంది. రూ. 500 నుండి రూ. 1500 వరకు మాత్రమే వేతనం పొందుతున్న విలేజ్ ఆర్గనైజేషన్ అసిస్టెంట్లకు రూ. 5 వేల జీతం అందించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. మా ప్రభుత్వం ఏర్పడిన వెంటనే అంగన్‌వాడీ టీచర్ల, హెల్పర్ల జీతాలను పెంచింది. ఇటీవల మరోసారి వారి జీతాలు పెంచింది. తెలంగాణ వచ్చే నాటికి రూ. 4200 ఉన్న అంగన్‌వాడీ టీచర్ల జీతం నేడు రూ. 10,500 అయింది. హెల్పర్ల జీతం రూ. 2,200 నుంచి రూ. 6 వేలయింది. ఐకెపి ఉద్యోగులు, సిబ్బందికి కూడా ప్రభుత్వం వేతనాలు పెంచింది. సర్ప్‌తో పాటు జాతీయ ఉపాధి హామీ పథకంలో పనిచేస్తున్న ఉద్యోగులు, సిబ్బందికి కూడా వేతనాలు పెంచింది. సెర్ప్‌లో క్లస్టర్ కో ఆర్డినేటర్లకు రూ. 6,150 నుంచి జీతాన్ని రెట్టింపు చేసి 12 వేల రూపాయలు అందిస్తున్నది. ఉపాధి హామీ పథకంలో పనిచేస్తున్న ఫీల్డ్ అసిస్టెంట్ల వేతనం రూ. 6290 నుంచి రూ. 10 వేలకు పెంచింది. తెలంగాణ వచ్చే నాటికి హోంగార్డులు తీసుకుంటున్న జీతం కేవలం ఆరు వేలు. మా ప్రభుత్వం వారి జీతాన్ని రెండు విడతలుగా పెంచి 12 వేలు చేసింది. జి.హెచ్. ఎం. సి. పారిశుద్ధ్య కార్మికుల వేతనాన్ని రూ. 8500 నుంచి 12,500 రూపాయలకు పెంచింది. డ్రైవర్ల వేతనాన్ని రూ.10,200 నుంచి రూ. 15,000 పెంచింది.

జర్నలిస్టుల సంక్షేమం :

55. దేశంలో మరెక్కడ లేని విధంగా తెలంగాణ ప్రభుత్వం జర్నలిస్టుల సంక్షేమానికి అనేక చర్యలు తీసుకుంటున్నది. జర్నలిస్టుల కుటుంబాల ఆరోగ్య పరిరక్షణకు హెల్త్ కార్డులు అందించి, వారికి ప్రభుత్వ ఖర్చులతో మంచి వైద్యం అందిస్తున్నాం. మరణించిన జర్నలిస్టుల కుటుంబానికి లక్ష రూపాలయ ఆర్థిక సాయం అందించడంతో పాటు ప్రతీ నెల మూడు వేల రూపాయల పెన్షన్ కూడా అందిస్తున్నాం. పదవ తరగతిలోపు విద్యార్థులున్న కుటుంబాలకు ఒక్కో విద్యార్థికివెయ్యి రూపాలయ చొప్పున అదనంగా సహాయం అందిస్తున్నాం. ఈ విధంగా మరణించిన జర్నలిస్టుల కుటుంబాల కోసం ఓ పథకాన్ని పెట్టిన రాష్ట్రం తెలంగాణ తప్ప దేశంలో మరొకటి లేదు. ఈ ఏడాది బడ్జెట్లో జర్నలిస్టుల సంక్షేమానికి రూ. 30 కోట్లు కేటాయిస్తున్నాం.

సైనిక సంక్షేమం :

56. సైనికులు, మాజీ సైనికుల సంక్షేమానికి, మరణించిన సైనికుల కుటుంబాల సంక్షేమానికై దేశంలో మరే రాష్ట్రంలో లేని పథకాలను తెలంగాణ రాష్ట్రం చేపట్టింది. రిటైరైన తర్వాత రాష్ట్ర ప్రభుత్వంలో మరో ఉద్యోగం చేసిన వారికి డబుల్ పెన్షన్ అందించే విధానాన్ని మన రాష్ట్రంలో అమలు చేస్తున్నాం. అమర జవాన్లకు అందించే గ్యాలంటరీ అవార్డుల ద్వారా అందించే నగదును దేశంలో అన్ని రాష్ట్రలకంటే తెలంగాణ రాష్ట్రమే ఎక్కువగా ప్రకటించింది. సైనికుల సంక్షేమం కోసం మరిన్ని చర్యలు తీసుకోవడానికి వీలుగ రాష్ట్రంలో సైనిక సంక్షేమ నిధిని ఏర్పాటు చేస్తున్నాం.

ఆరోగ్యం :

57. రాష్ట్రంలో ప్రజారోగ్య పరిరక్షణ వ్యవస్థను చక్కదిద్దేందుకు ప్రభుత్తం సమగ్ర చర్యలు చేపడుతున్నది. ప్రజారోగ్య వ్యవస్థను విస్తృత పరచడానికి, సౌకర్యాలను మెరుగుపరచడానికి సమగ్ర ప్రణాళికను సిద్ధం చేసింది. ప్రభుత్వ వైద్య వ్యవస్థను గతంలో తీవ్రంగా నిర్లక్ష్యం చేయడం వల్ల ప్రభుత్వ వైద్యశాలల మీద ప్రజలు విశ్వాసం కోల్పోయే పరిస్థితి వచ్చింది. ప్రభుత్వ వైద్యం మీద మళ్లీ ప్రజలకు నమ్మకం పెరిగే విధంగా రాష్ట్రంలో అన్ని ప్రభుత్వ దవాఖానాలను మెరుగుపర్చడానికి ప్రభుత్వం పూనుకున్నది. ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాల నుంచి మొదలుకుని సూపర్ స్పెషాలిటీ హాస్పిటల్ వరకు అన్ని ప్రభుత్వ హిస్పిటళ్లకు నేరుగ నిధులు అందిస్తున్నది. హాస్పిటళ్లలో బెడ్‌ల సంఖ్యను బట్టి నిధులను కేటాయించి, వాటిని నేరుగా ఆసుపత్రులకే విడుదల చేస్తున్నది. హాస్పిటళ్లలో మందుల కొనుగోలుకు నిధులను రెట్టింపు చేసింది. అన్ని హాస్పిటళ్లలో పాడుపడిన బెడ్లు, బెడ్ షీట్లు, సులైన్ స్టాండ్లు ఇతర పరికరాలను కొత్తవి అందిస్తున్నాం. హైదరాబాద్‌లో కొత్తగా మరో 3 మల్టీసూపర్ స్పెషాలిటీ హాస్పిటళ్లను నిర్మిస్తున్నాం. ఒక మల్టిసూపర్ స్పెషాలిటీ హాస్పిటల్‌ను కీరంనగర్‌లో నిర్మించే ప్రతిపాదన ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉంది. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా 108 సేవలను విస్తరించేందుకు కొత్తగా 145 వాహనాలను కొనుగోలు చేశాం. ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల్లో మరణించిన వారి మృతదేహాలను ఇండ్లకు తరలించడానికి పేదలు పడే ఇబ్బందులను ఈ ప్రభుత్వం మానవత్వంతో అర్థం చేసుకున్నది. మృతదేహాలను తరలించడానికి తగ ఏడాది 50 వాహనలను సమకూర్చాం. ఈ ఏడాది మరో 50 వాహనాలను కొనుగోలు చేస్తున్నాం. గిరిజన ప్రాంతాల్లో, ఆదివాసీ గూడేలలో వైద్యసేవలను

విస్తరించడానికి ప్రభుత్వం ప్రత్యేక చర్యలు తీసుకుంటున్నది. ఇప్పటికే 39 వాహనాలు కొనుగోలు చేసి ఆదివాసీ, గిరిజన ప్రాంతాల్లో పేదలను ఆసుపత్రులకు తరలిస్తున్నాం. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి కే.సి.ఆర్. గారు చేసిన ప్రయత్నాల వల్ల, ఒకటికి నాలుగు సార్లు కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరడం వల్ల, మన ఎం.పి.లు పార్లమెంటులో ఒత్తిడి చేయడంవల్ల కేంద్ర ప్రభుత్వం మన రాష్ట్రానికి ఎయిమ్స్ మంజూరు చేయడానికి చర్యలు తీసుకుంటున్నది. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ప్రజలకు మెరుగైన వైద్య సేవలు అందించడమే లక్ష్యంగా ప్రభుత్వం ప్రజారోగ్య వ్యవస్థను తీర్చిదిద్దుతున్నది. ఇందుకోసం ఈ బడ్జెట్లో ఆరోగ్య శాఖకు రూ. 5976.17 కోట్లు కేటాయిస్తున్నాం.

విద్య :

58. విద్య మనిషికి మూడో కన్ను. సమాజం సాధించిన నాగరికత విలువలు, విజ్ఞానం కొత్త తరానికి అందించడానికి విద్య ఒకటే సాధనం. విద్య సామాజిక గౌరవాన్ని పెంచుతుంది. సాధికారతను ఇస్తుంది. విద్యకున్న ప్రధాన్యత దృష్ట్యా ప్రభుత్వం విద్యారంగాన్ని పటిష్టపరుస్తున్నది. నేను ఇంతకుముందే ప్రస్తావించినట్టు వివిధ శాఖలకు కేటాయించిన నిధుల ద్వారా పెద్ద ఎత్తున రెసిడెన్షియల్ స్కూళ్లను స్థాపిస్తున్నాం. విద్యారంగ అభివృద్ధికి చర్య తీసుంటున్నాం. ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ శాతాబ్ది ఉత్సవాలను ఘనంగా నిర్వహించబోతున్నాం. ఉస్మానియా సెంటినరీ బ్లాక్ నిర్మాణానికి మరియు ఉత్సవ నిర్వహణకు రూ. 200 కోట్లను కేటాయిస్తున్నాం. అంతేకాక, ఇతర విశ్వవిద్యాలయాల మౌళిక వసతుల మెరుగుకు రూ. 200 కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది. విద్యాశాఖ కోసం ఈ ఏడాది బడ్జెట్లో రూ. 12,705.72 కేటాయించాం. కేవలం విద్యాశాఖ ద్వారా మాత్రమే కాకుండా వివిధ శాఖల ద్వారా విద్యారంగం కోసం ఖర్చు పెడుతున్నామనే విషయాన్ని కూడా గమనించాలని కోరుతున్నాను.

పంచాయితీ రాజ్ :

59. స్థానిక సంస్థలను బలోపేతం చేయడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంటున్నది. రాష్ట్రంలో పంచాయితీల ద్వారా పన్ను వసూళ్లు మెరుగయ్యాయి. దీనివల్ల గ్రామ పంచాయితీలు గ్రామాల్లో ప్రజలకు మెరుగైన సేవలు అందించగలుగుతున్నాయి. సర్పంచ్లు, ఎం.పి.టి.సీలు, ఎం.పి.పి.లు, జడ్పిటిసిలకిచ్చే గౌరవ వేతనాన్ని గణనీయంగా పెంచిన విషయం గౌరవ సభ్యులకు గుర్తిచేస్తున్నాను. పంచాయితీ రాజ్ శాఖ ద్వారా రాష్ట్రంలోని మొరం, మట్టిరోడ్లను బిటి రోడ్లుగా మారుస్తున్నాం. బిటి రోడ్లకు మరమ్మతులు చేస్తున్నాం. పంచాయితీ రాజ్ శాఖకు ఈ బడ్జెట్లో రూ. 14,723.42 కేటాయిస్తున్నాం.

పట్టణాభివృద్ధి :

60. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో పట్టణ జనాభా రోజురోజుకు పెరుగుతున్నది. తెలంగాణ జనాభాలో 40 శాతానికి పైగా జనం పట్టణాల్లోనే నివాసం ఉంటున్నారు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని పట్టణ జనాభాలో 20 శాతం మంది హైదరాబాద్ నగరంలోనే నివసిస్తున్నారు. పట్టణాల్లో పెరుగుతున్న జనాభాకు అవసరమైన మౌలిక సదుపాయాలు కల్పించడమే ప్రభుత్వం ముందున్న పెద్ద సవాల్. ఈ సవాల్ను ఏదుర్కొనేందుకు ప్రభుత్వం చిత్తశుద్ధితో కృషి చేస్తున్నాది. పట్టణ ప్రాంతాల్లో తక్షణావసరాలైన సదుపాయాలు కల్పించడానికి ప్రాధాన్యత ఇస్తున్నది. ఇందుకోసం హైదరాబాద్ నగరంతోపాటు ఇతర నగరాలు, పట్టణాల అభివృద్ధికి బడ్జెట్లో ప్రత్యేకంగా నిధులు కేటాయిస్తున్నాం. జి.హెచ్. ఎం.సికి రూ. 1000 కోట్లు, గ్రేటర్ వరంగల్కు రూ. 300 కోట్లు, మిగతా మున్సిపల్ కార్పొరేషన్లకు రూ. 400 కోట్లు ఈ బడ్జెట్లో నిధులు కేటాయిస్తున్నాం. మూసీనదీ తీరప్రాంతం అభివృద్ధికి రూ. 350 కోట్లు కేటాయిస్తున్నాం.

మొత్తం మున్సిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ అండ్ అర్బన్ డెవలప్మెంట్ శాఖకు రూ. 5,599 కోట్లు కేటాయిస్తున్నాం.

61. వీటితో పాటు బడ్జెటేతర మార్గాలలో నిధులను సమీకరించి, పట్టణప్రాంతాలలో ఖర్చు పెట్టడం జరుగుతుంది. హైదరాబాద్ మహా నగరంలో పెరుగుతున్న జనాభాకు అనుగుణంగా మౌళికసౌకర్యాల కల్పనలేదు. వర్షాకాలంలో వరదలు మరియు నీటి నిలువ కారణంగా రహదారి వ్యవస్థ ఛిన్నాభిన్నమై జనజీవనం స్తంభించిపోతుంది. ఈ సమస్యలను అధిగమించడానికి పట్టణ మౌళికసదుపాయాల అభివృద్ధి సంస్థ ద్వారా హైదరాబాద్ మరియు పరిసర ప్రాంతాలలో రహదారుల అభివృద్ధి మరియు వరద నీరు పారుదల వ్యవస్థను మెరుగుపరచడానికి చర్యలు తీసీకోవడం జరుతుంది.

మిషన్ భగీరథ :

62. ప్రతి ఇంటికి నల్లా ద్వారా ప్రతి రోజు సురక్షిత మంచినీరు అందివ్వాలనే బృహత్తర లక్ష్యంతో తెలంగాణ రాష్ట్రప్రభుత్వం చేపట్టిన మిషన్ భగీరథ పథకం అనుకున్న వేగంతో పూర్తవుతున్నది. డిసెంబర్ 2017 నాటికి అన్ని గ్రామాలకు నదీ జలాలు చేరే విధంగా కార్యచరణ అమలవుతున్నది. ఆపై ప్రతీ ఇంటికి నల్లా ద్వారా గోదావరి, కృష్ణ

జలాలు అందుతాయి రాష్ట్రంలోని 24,248 గ్రామీణ ఆవాస ప్రాంతీల్లోని 52,18,225 కుటుంబాలకు స్వచ్ఛమైన తాగునీరు లభ్యమవుతుంది. 65 మున్సిపాలిటీలలోని 12.52 లక్షల కుటుంబాలకు, ఓ.ఆర్.ఆర్. లోపల ఉన్న గ్రామాలకు ఇదే పథకం ద్వారా మంచినీరు లభిస్తుంది. ప్రతి ఇంటికి ప్రతిరోజు మనిషికి గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో వందలీటర్ల నీరు, మున్సిపాలిటీల్లో 135 లీటర్లు, మున్సిపల్‌కార్పొరేషన్లలో 150 లిటర్లనీరు అందిస్తారు. బడ్జెట్‌పై పెద్దగా భారం పడకుండానే బడ్జెటేతర నిధులతో ఈ పథకాన్ని పూర్తి చేస్తున్నాం. ఈ పథకానికి బడ్జెట్ సపోర్టు క్రింద రూ. 3,000 కోట్లు కేటాయిస్తున్నాం.

రహదారులు :

63. రహదారుల నిర్మాణంలో గతంలో ప్రభుత్వాలకు ఓ విధానమంటూ లేదు. తెలంగాణ ఏర్పాటుకు పదమూడేళ్ల ముందు రహదారుల నిర్మాణం, మరమ్మత్తులో స్తంబన ఏర్పడింది. ప్రయాణం, రవాణా సాఫీగా సురక్షితంగా లేక ప్రజలు ఎంతో నష్టపోయారు. మా ప్రభుత్వం ఏర్పడిన వెంటనే తెలంగాణ భౌగోళిక స్థితిగతులకు అనుగుణంగా రహదారుల నిర్మాణం కోసం సమగ్ర విధాన కల్పన చేసింది. ప్రతీ గ్రామం నుంచి మండల కేంద్రానికి ఖచ్చితంగా పక్కా రోడ్డు, మండల కేంద్రం నుంచి జిల్లా కేంద్రానికి డబుల్ లేన్ రోడ్డు, జిల్లా కేంద్రం నుంచి రాష్ట్రరాజదానికి ఫోర్ లేన్ రోడ్డు ఉండే ప్రణాళిక అమలు చేస్తున్నది. పంచాయతీ రాజ్ పరిధిలో రూ. 2247.28 కోట్ల వ్యయంతో 14,689 కిలో మీటర్ల మేర బిటి రోడ్లకు మరమ్మత్తులు చేశాము. రూ. 4,564 కోట్ల వ్యయంతో 8987 కిలో మీటర్ల మేర రహదారుల వెడల్పు, అభివృద్ధి పనులు జరుగుతున్నాయి. రూ. 891 కోట్ల వ్యయంతో 460 బ్రీడ్జిల నిర్మాణం జరుగుతున్నది.

64. ఆర్ అండ్ బి పరిధిలో రూ. 1550 కోట్ల వ్యయంతో 5150 కిలో మీటర్ల మేర బిటి రోడ్లకు మరమ్మత్తులు చేసింది. రూ. 4100 కోట్ల వ్యయంతో 2850 కిలో మీటర్ల మేర రోడ్ల వెడల్పు, అభివృద్ధి చేసింది. రూ. 2782 కోట్ల వ్యయంతో 512 బ్రిడ్జిల నిర్మాణం జరుగుతున్నది.

65. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో నూతన జాతీయ రహదారుల నిర్మాణినికి నిధులు సాధించడంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం గణనీయమైన విజయం సాధించింది. గత ఏడు దశాబ్దాలలో మన తెలంగాణలో నిర్మించిన జాతీయ రహదారి కేవలం 2,527 కిలోమీటర్లయితే, ఇప్పుడు ఈ రెండునరేళ్లలో తెలంగాణ ప్రభుత్వం సాదించింది 2,776 కిలో మీటర్లు. అంటే ఏడు దశాబ్దాల్లో సాధించిన హైవేలకన్నా ఎక్కువ హైవేలను కేవలం రెండున్నర ఏళ్ల తక్కువ కాలంలో ప్రభుత్వం సాధించింది. దీంతో రాష్ట్రంలో జాతీయ రహదారుల పొడవు 5,303 కిలో మీటర్లకు పెరిగింది. ప్రతి వంద చ.కి.మీలకు జాతీయ సగటు 3.81 కిలో మీటర్లయితే, తెలంగాణ సగటు 4.62 కిలోమీటర్లు. రోడ్ల నిర్మాణానికి ఈ బడ్జెట్లో రూ. 5,033.64 కేటాయిస్తున్నాం.

విద్యుత్ :

66. యాభై ఎనిమిది ఏండ్ల సమైక్యపాలన చీకట్లను తొలగిస్తూ ఉదయించిన తెలంగాణ వెలుగులవైపు ప్రయాణిస్తున్నది. విద్యుత్ సరఫరాలో సాధించిన అపూర్వమైన ప్రగతే అందుకు తార్కాణం. గత యాభై ఎనిమిది ఏండ్లలో ఎన్నడూ ఏ ప్రభుత్వం నేటి తెలంగాణ ప్రభుత్వం అందిస్తున్నట్లు విద్యుత్‌ను ప్రజలకు అందించలేదు. సమైక్య రాష్ట్రంలో కోతలు లేని కరెంటు ఒక తీరని కల. నేడది ప్రజల నిత్య అనుభవం.

67. మా ప్రభుత్వం ఏర్పడిన ఆరు నెలల్లోనే విద్యుత్ పరిస్థితిని పూర్తిగా మార్చివేసింది. అనతికాలంలోనే అద్భుతాన్ని ఆవిష్కరించింది. గతంలో కరెంటు ఉంటే వార్త. నేడు కరెంటు పోతే వార్త. కరెంటు కోతలకు కాలం చెల్లింది. నిరంతర విద్యుత్‌తో తెలంగాణ వెలుగు విరజిమ్ముతున్నది. నేడు వ్యవసాయానికి పగటిపూట 9 గంటు నాణ్యమైన విద్యుత్ సరఫరా చేయగలుగుతున్నామని సగర్వంగా ప్రకటిస్తున్నాను. ఈ వేసవిలో విద్యుత్ డిమాండ్ 9,500 నుంచి 10 వెల మెగావాట్లకు చేరుకున్నా సమర్థవంతంగా సరఫరా చేసేందుకు విద్యుత్ శాఖ సంసిద్ధంగా ఉంది. మెరుగైన విద్యుత్ సరఫరాతో ప్రగతి దిశగా మా ప్రభుత్వం గొప్ప ముందడుగు వేసింది. పల్లెల్లో, పట్టణాల్లో పరిస్థితి మెరుగై నిరాశ నిస్పృహ తొలగి ఉత్సాహపూరిత వాతావరణం నెలకొన్నది.

68. విద్యుత్ ఉత్పత్తిలో దీర్ఘకాలిక ప్రణాళికతో ప్రభుత్వం కార్యాచరణను చేపట్టింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడే నాటికి ఉన్న విద్యుత్ సామర్థ్యం 6,574 మెగా వాట్లు. ఈ రెండున్నరేళ్ళలో అదనంగా 4190 మెగావాట్ల విద్యుత్ సమకూరింది. ఈ ఏడాది చివరి వరకు మరో 4,130 మెగావాట్ల విద్యుత్ అందుతుంది. రాబోయే మూడుళ్లలో మొత్తం 16,306 మెగావాట్ల విద్యుత్ అందుబాటులోకి వస్తుంది. పాల్వంచ కె.టి.పి. ఎస్‌లో 800 మెగావాట్లు, చత్తీస్‌గఢ్ నుంచి వెయ్యి మెగావాట్లు, భద్రాద్రి పవర్ ప్లాంటు నుంచి 1080 మెగావాట్లు, ఎన్.టి.పి.సి. ద్వారా 4 వేల మెగావాట్లు, సింగరేణి ద్వారా

800 మెగావాట్లు, యాదాద్రి పవర్‌స్టేషన్ ద్వారా 4 వేల మెగావాట్లు, సి.జీ. ఎస్. ద్వారా 809 మెగావాట్లు, సోలార్ ద్వారా 3727 మెగావాట్లు, 90 మెగావాట్ల హైడల్ పవర్ అందుబాటులోకి రానుంది. వార్ధా-డిచ్‌పల్లి లైను నిర్మాణం పూర్తయింది. దీని ద్వారా రెండు వేల మెగావాట్ల విద్యుత్‌ను నార్తన్ గ్రిడ్ నుంచి పొందే అవకశాం కలిగింది.దేశంలో ఎక్కడ విద్యుత్ అందుబాటులో ఉన్నా మనం దాన్ని పొందేందుకు ఈ లైన్ ద్వారా సాధ్యమవుతుంది. లోటు విద్యుత్‌తో మొదలైన తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యల ఫలితంగా మిగులు విద్యుత్ రాష్ట్రంగా మారబోతున్నది. విద్యుత్ డిస్కమ్‌లకు ఆర్థికవెటుసుబాటు కల్పించడానికి ఆ సంస్థల మొత్తం రూ. 11.897 కోట్ల అప్పులో 75 శాతం (రూ. 8,923 కోట్లు) అప్పును కేంద్ర ప్రభుత్వం ఉదయ పతకం కింద రాష్ట్రప్రభుత్వం స్వీకరించింది. దీనివల్ల డిస్కమ్‌లకు ప్రతి ఏటా రూ. 890 కోట్ల వడ్డీ భారం తగ్గుతుంది. విద్యుత్‌శాఖకు ఈ బడ్జెట్లో రూ. 4,203.21 కోట్లు కేటాయిస్తున్నాం.

హరితహారం :

69. రాష్ట్రంలో అడవుల విస్తీర్ణాన్ని 24 శాతం నుంచి 33 శాతానికి పెంచే లక్ష్యంతో ప్రభుత్వం ప్రతిష్ఠాత్మకంగా చేపట్టిన తెలంగాణకు హరితహారం పథకం కింద 230 కోట్ల మొక్కలను నాటే ప్రణాళిక ప్రారంభించాం. ఇప్పటికే 47.53 కోట్ల మొక్కలను నాటాము. మరో 40 కోట్ల మొక్కలను 2017-18లో నాటుతాము. హరితహారానికి ఈ బడ్జెటులో రూ. 50 కోట్లు కేటాయించాం.

పరిశ్రమలు :

70. రెండున్నరేళ్లచిన్న వయస్సున్న తెలంగాణ రాష్ట్రం సులభతర వాణిజ్య విధానంలో దేశంలోనే నెంబర్ వన్ ర్యాంకును చేజిక్కించుకున్నది. సింగిల్ విండో వితౌట్ గ్రిల్స్ అనే నినాదంతో మా ప్రభుత్వం రూపొందించిన టిఎస్- ఐపాస్ చట్టం తెలంగాణ పారిశ్రామిక ప్రగతికి బంగారు బాటలు వేసింది. 15 రోజుల్లోనే పారిశ్రామిక అనుమతులిస్తున్నాం. నిర్ణీత వ్యవధిలోపు అనుమతుల ప్రక్రి పూర్తికాకపోతే స్వీయ ధృవీకరణతో అనుమతి పొందే వీలుకల్పించాం. దీంతో రాష్ట్రంలో అప్పటిదాకా కొనసాగిన లైసెన్స్ రాజ్‌కు ప్రభుత్వం చరమగీతం పాడింది. సెల్‌ఫోన్లు ఉత్పత్తి చేసే ఒక విఖ్యాత బహుళజాతి సంస్థ తెలంగాణ రాష్ట్రంలో తమ యూనిట్ స్థాపన విషయంలో ఎక్కడా తమకు అవినీతికానీ, అలసత్వంకాని, ఆలస్యంకానీ, ఏ అడ్డంకులూ ఎదురు కాలేదని ఇది తమకేంతో ఆశ్చర్యాన్నీ, ఆనందాన్ని కలిగించిందనీ మా ప్రభుత్వాన్ని ప్రశంసిస్తూ సందేశం పంపింది. అనుమతులు పొందే ప్రక్రియ పారదర్శకంగా, సరళతరంగా, అవినీతి రహితంగా సాగుతుందనేందుకు ఇదొక మచ్చుతునక.

71. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో పెట్టుబడులు వెల్లువెత్తుతున్నాయి. ఈ రెండున్నరేళ్ల కాలంలో 2.20 లక్షల మందికి ఉపాధిని కల్పించే విధంగా, రూ. 58,341 కోట్ల పెట్టుబడులతో 3,451 పరిశ్రమలకు అనుమతులు ఇవ్వడం జరిగింది. వీటిలో 1,097 పరిశ్రమలు తమ ఉత్పత్తులను ప్రారంభించి 43,075 మందికి ఉపాధి కల్పించడం జరిగింది. ఈ పరిశ్రమలలో బోయింగ్, ఐ.టి.సి., టాటా సికోర్స్కి, హెచ్.ఎస్.ఐ.ఎల్., తోషిబా మరియు మైక్రోమాక్స్ వంటి సుప్రసిద్ధ సంస్థలు కూడా ఉన్నాయి. పరిశ్రమల శాఖకు ఈ బడ్జెట్లో రూ. 985.15 కేటాయిస్తున్నాం.

ఐటి మరియు కమ్యూనికేషన్స్ :

72. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఐ.టి. రంగంలో దూసుకుపోతున్నది. తెలంగాణ రాష్ట్రప్రభుత్వం అందిస్తున్న ప్రోత్సాహం కారణంగా ప్రపంచ వ్యాప్తింగా పేరొందిన ఎన్నోదిగ్గజ సంస్థలు హైదరాబాద్ నగరంలో తమ యూనిట్లు ప్రారంభిస్తున్నాయి. ఐటి ఎగుమతుల్లో తెలంగాణ రాష్ట్రం దేశంలో 12 శాతం వాటా కలిగి రెండవ స్థానాన్ని ఆక్రమించింది. గత ఏడాది ఐటి ఎగుమతుల విలువ 75,070 కోట్ల రూపాయలు. తెలంగాణలోని ఐటి కంపెనీల ద్వారా దాదాపు నాలుగు లక్షల మందికి ఉద్యోగావకాశాలు అభించాయి.

73. తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఐటి పరిశ్రమను ప్రోత్సహించడానికి ఐసిటి పాలసీని, ఎలక్ట్రానిక్స్ పాలసీని, యూనిమేషన్-గేమింగ్ పరిశ్రమ కోసం ఇమేజ్ పాలసీని, ఇన్నోవేషన్ పాలసీని, రూరల్ టెక్నాలజీ పాలసీని, డాటా సెంటర్స్ పాలసీని, ఓపెన్ డాటా పాలసీని, సైబర్ సెక్యూరిటీ పాలసీని రూపొందించాం. ఐటి శాఖకు ఈ బడ్జెట్లో రూ. 252.89 కోట్లు కేటాయించాం.

శాంతి భద్రతలు :

74. శాంతిభద్రతల పరిరక్షణకు ప్రభుత్వం అత్యంత ప్రాధాన్యతనిస్తున్నది. ప్రజల జీవితానికి భద్రత కల్పించడంతో పాటు, రాష్ట్రంలో పెట్టుబడులను ఆకర్షించడానికి ఈ అంశం దోహదపడు తున్నది. తెలంగాణలో పోలీసు శాఖ ఆధునీకరణకు, సిబ్బంది జీవన ప్రమాణాలను పెంచడాని, వారికి సరైన శిక్షణ అందివ్వడానికి, ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని అందివ్వడానికి, ఆధునిక వాహనాల కొనుగోలుకు ప్రభుత్వం పెద్ద ఎత్తున నిధులు ఖర్చు చేస్తున్నది.

రాష్ట్రంలో మహిళల రక్షణ కోసం షి టీమ్స్ విజయవంతంగా పనిచేస్తున్నాయి. రాష్ట్రంలో గుడుంబా నివారణకు ప్రభుత్వం ద్విముఖ వ్యూహం అనుసరిస్తున్నది. గుడుంబా తయారీ, అమ్మకాలను నిరోధించడంతో పాటు, గుడుంబా తయారు చేసే వారికి ప్రత్యామ్నాయ ఉపాధి కల్పిస్తున్నది. రాష్ట్రంలో గుడుంబా మహమ్మారిని పారద్రోలేందుకు ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యలు సత్ఫలితాలనిచ్చాయి. పోలీసు శాఖ సమర్థత పెరగడంతో రాష్ట్రవ్యాప్తంగా అన్ని రకాల నేరాలు తగ్గుముఖం పట్టాయి. ఈ బడ్జెట్లో పోలీసు శాఖకు రూ. 4,828.18 కోట్లు కేటాయిస్తున్నాం.

పర్యాటక, సాంస్కృతిక రంగం :

75. తెలంగాణలోని పర్యాటక కేంద్రాలు, యాత్రాస్థలాలు సమైక్య రాష్ట్రంలో ఎంతో అలక్ష్యానికి గురయ్యాయి. తెలంగాణ రాష్ట్ర అవతరణ తర్వాత పర్యాటక కేంద్రాలు అభివృద్ధికి నోచుకుంటున్నాయి. రాష్ట్రానికి వచ్చే పర్యాటకుల సంఖ్య పెరుగుతున్నది. పర్యాటక ప్రాంతాలను అభివృద్ధి చేసేందుకు ప్రభుత్వం క్రియాశీల నిర్ణయాలు తీసుకున్నది. పర్యాటక ప్రాంతాల్లో మౌలిక సదుపాయాలు కల్పించడంతో పాటు టూరిస్టు సమాచార కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేసింది. హెరిటేజ్ వాక్ వంటి వినూత్న కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తున్నది. ఇంటర్నేషనల్ కైట్ ఫెస్టివల్‌కు మన రాష్ట్రం ఆతిథ్యం ఇచ్చింది. పర్యాటక రంగంతో పాటు సంస్కృతిక వికాసానికి కూడా ప్రభుత్వం పలు చర్యలు తీసుకున్నది.

76. పర్యాటక, సాంస్కృతిక శాఖకు ఈ బడ్జెట్లో రూ. 198.03 కోట్లు కేటాయించింది.

2015-16 అకౌంట్లు :

77. 2015-16 సంవత్సరంలో అకౌంటెంట్ జనరల్ గారు ధృవీకరించిన లెక్కల ప్రకారం రూ. 238.09 రెవెన్యూ మిగులు తేలింది. ద్రవ్యలోటు రూ. 18,856.15 కోట్లు, ఇది జి.ఎస్.డి.పి. లో 3.21 శాతం. ద్రవ్యలోటు ఎఫ్. ఆర్.బి. ఎమ్. నిర్దేశించిన పరిధిలోనే ఉన్నది. 2015-16 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ. 97,922.87 కోట్లు ఖర్చు అయ్యింది.

సవరించిన అంచనాలు 2016-17 :

78. 2016-17 సంవత్సరపు సవరించిన అంచనాలని బట్టి రూ. 1,12,191.07 కోట్ల వ్యయం అవుతుందని అంచనా వేశాము. ఇది బడ్జెట్ అంచనాలలో 86.02 శాతం. కేంద్ర నుండి రావలసిన ప్రణాళికా నిధులు తగ్గాయి. కోర్టు వ్యాజ్యాల కారణంగా భూముల అమ్మకం జరగలేదు. వాణిజ్య పన్నుల ద్వారా రావలసిన బకాయిలు కోర్టు కేసుల కారణంగా వసూలవలేదు. నోట్ల రద్దు వల్ల ఆదాయం తగ్గింది. ఇవన్నీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ చేతిలో లేని అంశాలు. 2016-17 సంవత్సరపు సవరించిన అంచనాల ప్రకారం రూ. 199.40 కోట్ల రెవిన్యూ మిగులు ఉన్నది. రూ. 21,892.83 కోట్లు ద్రవ్యలోటు ఉంటుందని అంచనా వేశాము.

బడ్జెట్ అంచనాలు 2017-18 :

79. 2016-17 సవరించిన అంచనాల ప్రకారం తెలంగాణ రాష్ట్ర సొంత ఆదాయం. రూ. 58,636 కోట్లు కాగా 2017-18 లో రాష్ట్ర సొంత ఆదాయాన్ని రూ. 69.220.37 కోట్లుగా అంచనా వేస్తున్నాం. కేంద్ర వితరణ కింద వచ్చే నిధులు, 2016-17బడ్జెట్ అంచనాల ప్రకారం రూ. 28,433.78 కోట్లు కాగా 2017-18 బడ్జెట్‌లో రూ. 433.862.67 కోట్లను ప్రతిపాదించడమైనది. కేంద్రం నుంచి వచ్చే నిధుల్లో నామ మాత్రపు పెరుగుదల కనిపిస్తున్నది. 2017-18 ఆర్థికసంవత్సరంలో రూ. 1,49,646.00 కోట్ల వ్యయాన్ని ప్రతిపాదిస్తున్నాము. దీనిలో నిర్వహణ వ్యయం కింద రూ. 61,607.20 కోట్లు, ప్రగతి పద్దు కింద రూ. 88,038.80 కోట్లు ప్రతిపాదిస్తున్నాము. నిర్వహణ వ్యయం కంటే ప్రగతి పద్దు వ్యయం ఎక్కువగా ఉండడం అపూర్వం. నిర్వహణ వ్యయంలో ఎక్కువగా రజీ పడకుండా దీనిని చేసి చూపాము. వనరులను బలోపేతం చేసి, వ్యయాన్ని సహేతుకంగా క్రమబద్ధీకరించడం ద్వారా ఇది సాధ్యమయ్యింది. జి. ఎస్. డి.పి.ని అంచనా వేసేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం 2011-12ను బేస్ ఇయర్‌గా స్వీకరించింది. కాబట్టి ఎఫ్. ఆర్.బి.ఎమ్. చట్ట ప్రకారం 2017-18 సంవత్సరంలో ఋణ పరిమితి కొంత పెరగవచ్చని అంచనా వేస్తున్నాము.

80. 2017-18 సంవత్సరపు బడ్జెట్‌లో రెవెన్యూ మిగులు రూ. 4,571.30 కోట్లు, ద్రవ్యలోటు రూ. 26,096.31 కోట్లు ఉండగలదని అంచనా వేస్తున్నాము. ఈ ద్రవ్యలోటు మన రాష్ట్రస్థూల ఉత్పత్తిలో 3.48 శాతంగా అంచనా వేయటం జరిగింది. సాగునీటి రంగానికి కేటాయించిన నిధులను నిర్మాణ వ్యయంగా పరిగణించడం వల్ల రెవెన్యూ మిగులు అధికంగా అంచనా వేయబడింది.

81. ముందు చెప్పిన విధంగా ప్రభుత్వ పథకాలను అమలుపరిచే కార్పొరేషన్‌లకు బడ్జెటేతర పద్ధతులలో నిధులను సమకూర్చడం జరుగుతున్నది. బడ్జెట్‌లోని కేటాయింపుతో పాటు ఆయా కార్పొరేషన్‌లను గల స్వంత ఆదాయవనరుల ద్వారా సమకూర్చుకొనే

బడ్జెటేతర నిధులతో కల్పి చూసినట్లయితే 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరంలో వ్యయం చాలా ఎక్కువగా ఉంటుందని గౌరవ సభ్యుల దృష్టికి తెస్తున్నాను.

ముగింపు :

82. కొత్తగా ఏర్పడిన తెలంగాణ రాష్ట్రం అనేక విషయాల్లో దేశానికి ఆదర్శంగా నిలవడం మనందరికి గర్వకారణం. మిషన్ భగీరథ, మిషన్ కాకతీయ లాంటి కార్యక్రమాలను నీతి ఆయోగ్ ప్రశంసించడమే కాకుండా ఇతర రాష్ట్రాలు కూడా ఇలాంటి కార్యక్రమాలు అమలు చేయాలని సూచించింది. ఈజ్ ఆఫ్ డూయింగ్ బిజినెస్‌లో తెలంగాణ రాష్ట్రం నెంబర్ వన్ స్థానంలో నిలిచింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం అమల చేస్తున్న అనేక కార్యక్రమాలను కేంద్రప్రభుత్వం అనేక సార్లు అభినందించింది. అవార్డులు ప్రకటించింది. అభివృద్ధిలో మన రాష్ట్రం మిగతా రాష్ట్రాలకు ఆదర్శంగా నిలుస్తున్నది. 30కి పైగా ప్రత్యేక కార్యక్రమాలను అమలు చేస్తూ బడ్జెట్‌లో సింహభాగం కేటాయింపులు జరుపుతూ సంక్షేమ రంగంలో మనం దేశంలోనే నంబర్ వన్‌గా ఉన్నాం.

83. అభివృద్ధి నమూనా అంటే ఇప్పటివరకు కేరళ, గుజరాత్‌ల గురించి దేశం మాట్లాడేది. కాని అతికొద్ది సమయంలోనే తెలంగాణ రాష్ట్రం దేశానికే ఆదర్శంగా నిలుస్తుందనే నమ్మకం నాకున్నది.

84. ప్రభుత్వానికి వచ్చే ఆదాయాన్ని ప్రజాభ్యుదయం కోసం అర్థవంతంగా, సమర్థవంతంగా నిర్వహించే సృజనాత్మక ఆర్థిక ప్రణాళికేయే బడ్జెట్. వందల కోట్లు వచ్చిపడినా పరిపాలన దక్షత, అంకిత భావం లేకపోతే ప్రజాధనం నిరర్థకమైపోతుంది. వృధా వ్యయానికి అసంగత విధానాలకు స్వస్తి చెప్పి ప్రజా జీవన వికాసమే గీటురాయిగా కూర్చిన ఆర్థిక ప్రణాళిక ఇది. గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థకు పునరుత్తేజం ఇచ్చి కులవృత్తులకు ఆ దరువుగా నిలిచి, కూలి. జీవితాలను నిలబెట్టేదే బడ్జెట్. జానెడు పొట్ట నింపుకోవడం కోసం ఊరు జాడలు మరిచి, తల్లిదండ్రులను విడిచి, భార్యాబిడ్డలకు దూరమై దూరదేశాలలో దుఃఖం వెళ్లదీస్తున్న తెలంగాణ బిడ్డలు తిరిగి పల్లెకు పయనం కావాలన్నదే మా ఆకాంక్ష. మైగ్రేషన్ నుండి రివర్స్ మైగ్రేషన్ దిశగా తెలంగాణ ప్రస్థానం సాగేందుకు ఈ బడ్జెట్ దిక్సూచిగా నిలుస్తుందని భావిస్తున్నాను.

85. అన్నార్తులు అనాథలుండని ఆ నవయుగాన్ని సాధించేందుకు కరువంటూ కాటకమంటూ కనిపించని తీరాలకు తెలంగాణను చేర్చడానికి గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారి నాయకత్వంలో మేము అలుపెరగకుండా పరిశ్రమిస్తాం. బంగారు తెలంగాణ సాధన దిశలో ప్రవేశపెడుతున్న బడ్జెట్‌ను ఆమోదించాలని కోరుతున్నాను.

జైహింద్

జై తెలంగాణ

"Published under Rule 316 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Telangana Legislative Council and printed at the Assembly Press, Public Gardens, Hyderabad."